National Library 50253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
I.

National Library
Bibliothèque Nationale
JUIN JUNE 20 1983

B10 3/0/4/5

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1069.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 44 (2965) XXXII aastakäik | Teisipäeval, 14. juunil 1983 — Tuesday, June 14, 1983 | Üksiknumbri hind 60 senti

Toronto eestlaskond austas oma konsulit

EKN ja Toronto eesti organisatsioonid tähistasid Ilmar Heinsoo 60. sünnipäeva

Möödunud reedel tähistati Toronto eesti organisatsioonide poolt Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo 60. sünnipäeva, mis tegelikult on alles 24. juunil. Sünnipäeva tähistamise algatas maakondlike organisatsioonide esindus, kuid eeltööde ajal laiendati korraldajate toimkonda EKN-ga, kusjuures toimkonna esimeheks sai EKN esimees Laas Leivat. Õhtu kujunes suureks austusõhtuks I. Heinsoole, millest üle 300 eestlase ja mõnel määral ka kanada sõpru osa võttis, nende hulgas senaatorid dr. S. Haidasz, Ontario parlamendiliikmed dr. T. Ruprecht ja J. Breithaupt, Toronto linnavalitsuse esindaja linnanõunik T. O'Donahue, Läti konsul dr. E. Upenieks jt.

Õhtu algas kokteilitunniga Eesti Maja keskmises saalis, kus lauldi juubilarile „Ta elagu", misjärel järgnev pid toimus suures saalis. Söögipalvuse ütles piiskop Karl Raudsepp, öeldes et meie vanemad panid muiste käed risti ja tõstsid silmad üles, mida teeme ka täna, paludes õnnistust juubilarile.

Õhtusöögile järgneva tervituste osa avas näitleja R. Lipp, esitades A. Viirlaidi pühendusluuletuse, tuues selle juurde mälestuskillu Inglismaalt Londonist, kus noor mees esitas isamaa luulet. Seekord saadik A. Torma ütles, et ta usub sellesse mehesse.

Tänaseks on juubilar juba tõestanud, et saadik Torma sõnad olid õiged: Heinsoo teostab sõnadega vabadusvõitluslikku tööd.

Piiskop K. Raudsepp tervitas juubilari EELK nimel, märkides kuivõrd sooja südamega I. Heinsoo on alati suhtunud kirikuelusse. Eesti kirik vabas maailmas tervitab juubilari ja soovib, et Jumal annaks õnnistust ja laseks kaua sel tublil mehel kasvada ja töötada.

E.V. konsul Aarand Roos tervitas E.V. peakonsuli Ernst Jaaksoni ja enese poolt. A. Roos märkis,

et eesti konsuleil pole otsest ülemust valitsusena, on tulnud ise kujundada töönormid ja -vormid, tutvustades Eesti Vabariiki Kanada valitsuse ja ühiskonna hulgas, millise töö eesmärgiks on Vaba Eesti.

Senaator dr. S. Haidasz tõi sõbratervituse. Teadustaja ja korraldava toimkonna esimees L. Leivat selgitas, et kuuekümne korraldava eesti organisatsiooni poolt on alus pandud konsulaarfondile, mille eest ta ütles EKN ja korraldajate nimel tänu. Ta lisas, et eestlaste ülesanne on hoida, et läänerriigid ei tunnustaks Balti riikide liitmist N. Liiduga. Tunnustuseks I. Heinsoo saavutusile Eesti vabaduse eest võitlemisel on 60 eesti organisatsiooni andnud oma toetuse ja tänavad aupeakonsuli eesti ühiskonnale antud teenete eest. Ta soovis indu ja lootust tulevikuvõitlusteks, andes üle kõigi organisatsioonide poolt allakirjutatud ühise auaadressi.

Korp! Fraternitas Estica esimees Harri Mürk tõi tervitusi suviste lilledega suvisele sünnipäevalapsele ja kaasvilistlasele. L. Leivat vestles kergemas laadis Heinsoo elust,

Aupeakonsul Ilmar Heinsoo

kuidas inglise spioon Kim Philby päästis I. Heinsoo elu, kui pärast II maailmasõda Heinsoo oli Inglismaale jõudnud kavandama Eesti vabadusvõitluslikku aktsiooni.

Keegi (Philby) reetis selle ja kogu aktsioon jäi ära.

Edgar Marten õnnitles Soomepoiste Klubi poolt ja käsitles juubilari tegevust vabatahtlikuna Soome armees ja sealses sõjakoolis, kus saadud vaimne sisu on andnud edu ja vastupidavust kogu järgnevaks eluks, olles suutnud jätkata võitlust oma maa ja rahva eest. Näitlejatar Lydia Vohu esitas selle ajajärgu mälestuseks luuletusi „Sõjasuvi Karjalas" H. Oja värsikogust „Tunnete purdel".

B. Randalov tõi õnnitlusi Realistide Koondiselt ja andis üle kingituseks realistide kooli 100. aasta tähtpäeva tähistava mälestusalbumi.

Ontario parlamendiliige dr. T. Ruprecht andis edasi Ontario liberaalide partei juhi D. Petersoni ja enese õnnitlused, märkides ajaloost eestlaste võitlusaastaid, Eesti lipu heiskamist Toronto raekoja juures

ja hindas Heinsood kui suurepärast eesti rahva esindajat Torontos, kes on sobiv kannatava eesti rahva eest võitlema ja lootis, et ajaloo tsüklite ring jälle muutub kuni Eesti on vaba.

T. O'Donahuelt oli Toronto linnavalitsuse ja linnapea õnnitlus. Balti Veteranide Liidu poolt õnnitles S. Jokubaitis.

Ülemaailmse Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse esimees A. Jurs, koos Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimehe K. Tori ja Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimehe Ü. Tamrega õnnitlesid ja A. Jurs kutsus juubilari ette ning kinnitas talle kaela Ülemaailmse Eesti Vabadusvõitlejate kõrgeima, võitlejate teeneteristi I järgu. Sellekohase ettepaneku oli teinud TEVÜ esimees Ü. Tamre, kuna keskuse esimees otsustas annetamise. See on üldse teine kord, kus seda kõrget aumärki on välja antud; esimene annetati ühele Austraalia kindralile.

EKN Ottawa abiesimees Walter Pent märkis I. Heinsoo lisakohustusi ja tema osa Balti õhtute korraldamisel, olles esimesel õhtul ainsaks Balti konsuliks osavõtjate hulgas.

Ta tõi õnnitlusi Parlamendimäelt, millele olid kirjutanud ala senaatorid M. Sharp, S. Haidasz, P. Yuzyk, A. Thompson ja parlamendiliikmed W. Baker ja K. Robinson.

A. Looring kinkis Frat. Tartuensise poolt neljaköitelise korporatsiooni poolt välja antud raamatu ja juubilari onupoeg Edgar Heinsoo kinkis sugupuu kaardi, mis hõlmab Heinsoode suguvõsa viimase 250 aasta jooksul.

Viimasena võttis sõna juubilari poeg Toomas,

öeldes et juubilari perekond hindab kõike seda, mida perekonnaisa on andnud ja soovis, et sünnipäeva tähistamisi võiks veel palju kordi pidada.

Siis toodi sisse 60-ne küünlaga sünnipäevakook, mida lasti juubilaril ära puhuda. Järgnes koogi jagamine, kuna kõrvalsaalis algas seltskondlik osa, millele kaasa aitas V. Gustavsoni orkester.

Õhtu jooksul väljendatud sõnavõtte ja õnnitlusi läbis ühe töömehe elutööd iseloomustav kõrge hinnang, kõigi eestlaste muredele kaasatundmine, eesti rahvusliku tegevuse igakülgne mõistmine ja Eesti Vabariigi esindajana selle pinna uuesti vabastamine eesti rahva eduks ja õnneks.

Vana Andrese leeripühal õnnistatud leerinoored. Esireas istuvad vasakult õp. Udo Petersoo, organist Tiina Mitt-Kreem ja õp. Elmar Pähn, seisavad Erik Alar Nippak, Ingi-Mai Loorand, Erik Toivo Saar, Monika Ann Kask ja Indrek Thomas Esken.

Brian Mulroney — uus konservatiivide juht

„Iga hinna eest mitte enam Clark" aktsioon andis tulemuse

OTTAWA — Möödunud nädalalõpul lahendati Ottawas Kanada poliitilises elus aktuaalsena olnud uue progressiivsete konservatiivide parteijuhi küsimus. Vaatamata, et endine parteijuht Joe Clark iga hinna eest võitles oma koha tagasi võitmiseks, tuli pärast neljandat valimiste vooru uueks parteijuhiks Quebecist pärit advokaat ja ärimees Brian Mulroney, kes seitse aastat tagasi toimunud parteijuhi valimistel jäi kolmandale kohale.

Uue konservatiivide parteijuhi kohale kandideerisid 8 poliitikut — Joe Clark, D. Crombie, J. Crosbie, N. Fraser, J. Gamble, B. Mulroney, P. Pocklington ja M. Wilson, kellest esimesel valimisel tuli esikohale J. Clark 1091 häälega, teine Muroney 874 ja kolmas Crosbie 639.

Teisel valimisel langes Clarkile antud häälte arv 1085-le, Mulroneyl tõusis 1021-le ja Crosbiel 781-le. Kolmandal langesid Clarkile antud hääled 1058-le ja Mulroneyl tõusis 1036-le, Crosbiel 858-le.

Viimasel valimisel, kus kandidaatideks olid vaid Clark ja Mulroney, sai esimene 1325 ja teine 1584 häält ja parteijuhi koha, kusjuures häälte protsent oli 54,5.

Mulroney lubas võidutsevale parteile, et ta hakkab kohe töötama partei üksmeele ülesehitamiseks. Oma kõnes ta andis tunnustuse Clarkile, kes teenis oma parteid väärikuse, au ja julgusega. Sellejärel kaks meest, endine ja uus parteijuht surusid teineteise kätt. Mulroneyl on kõigepealt vaja omale parlamendis koht saada, kuna ta pole kunagi olnud parlamendiliige ega oma parlamenditöös kogemusi.

ABC (Anybody But Clark) jõud kogunesid viimasel valimise voorul Mulroney seljataha ja sellega oli Clarki saatus otsustatud.

Kolmanda valimise eel tegi Crosbie ettepaneku Clarkile, et ta annaks toetuse Crosbiele, kuna oli selge, et Clarki ei soovita tagasi,

kuid nagu üks kommentaator ütles, olevat Clark olnud viimase minutini „enough stubborn" (küllalt jonnakas) ega saavutanud Crosbiega kompromissi.

Parteijuhi valimised läksid konservatiividele maksma 2,5 miljonit dollarit, üksnes plakatide valmistamine oli maksnud 50.000 dollarit. Üksikuist kandidaatidest kulutas enim oma kuludeks John Crosbie, kellele kampaania oli maksma läinud kolmveerand miljonit dollarit.

Tshehhid katsusid põgeneda

Pärast võistlust Rootsiga Münchenis aeti Tshehhoslovakkia hokimeeskond kohe bussi ja sõit algas kodumaa poole. Banketist võtsid osa ainult treener ja meeskonna juhtkond.

Põhjuseks: oli teada saadud, et kaks meeskonnaliiget kavatsevad ära hüpata. Varem ära hüpanud tsehh luuras autoga pikemat aega jäästaadioni ligidal, aga sel korral asjata. Ootaja arvas, et mängijad pidanuksid ära hüppama juba enne võistlust rootslastega.

Vene meeskond võttis täies koosseisus pidutsemisest osa, selle liikmeid peeti nähtavati usaldatavateks.

N. Liidu uus Baikali-baas

LOS ANGELES — Los Angeles Times tsiteeris „hästi informeeritud" lääne luureallikaid ja väitis, et venelased ehitavad kümmet uut raketibaasi, mis asuvad lõunapool Baikali järve. Nendesse paigutatakse sadakond raketti SS-20 tüübist. Nende tegevusraadius on 5000 km, aga Lääne-Euroopat nad tulistada ei saa. Kuid raketid olevat suunatud peamiselt Hiinas ja Jaapanis asuvate märkide suunas. Ainsa NATO-riigina on ohutsoonis Türgi, kus asub terve hulk sõjalisi baase ja luurejaamu.

Volga laevaõnnetuse ohvrite arv suurem

MOSKVA — Volga laevaõnnetusel näib ohvrite arv olevat suurem kui esialgul arvestati. Kinnitamata uudistes on räägitud 400-st ja rohkemast. Nüüd on teada ka õnnetuse iseloom: reisijatelaeva ülemine dekk rebiti ära, kui laev sõitis ühe raudteesilla otsa Uljanovski linna lähedal. Seletus on saadud Intouristi puhkuseorganisatsiooni esindajalt. Ohvrid olid just olnud vaatamas filmi ülemisel dekil ja neil polnud mingit võimalust pääsemiseks. Õnnetus on raskeim N. Liidus pärast II maailmasõda.

Canadair'il 1,4 miljardi dollariline puudujääk

OTTAWA — Canadair Ltd., Kanada suurim riiklik lennukitetööstus Montrealis kaotas möödunud aastal 1,4 miljardit dollarit. Kaotus on suurim Kanada ajaloos. Parlamendis nõudis opositsioon ettevõtte likvideerimist, kuid valitsus tahab siiski Kanada lennutööstuse säilitada, milleks on aga vaja 240 miljonit dollarit veel selle aasta vajadusteks.

Täna Balti Vabaduspäev

Möödunud reedel, 10. juunil võttis USA Senat vastu seaduse, nimetades 14. juuni Balti Vabaduspäevaks. Eile, 13. juunil kirjutas president Ronald Reagan sellele seadusele alla. Hiljem oli Valges Majas vastuvõtt Balti organisatsioonide esindajaile.

Tulge kõik Karavanile Tallinna Paviljoni Eesti Majja

Uksed avatakse reedel, 17. juunil kell 6 õhtul.

Kavalist osa sisustavad meie tuntud kunstnikud: Armas Maiste, Andres Raudsepp, Erik Soostar, Andres Tamm, Montreali Rahvatantsurühm „Kuppari", TERR „Kungla", Kalev Estienne, Ritmika, Kai Kääridi tantsutrupp, „Estonia" ja „Lootuse" koor, Rahvapilliorkester — O. Haameri juhatusel ja paljud teised.

„Esivanemate hääled" — spetsiaalselt Karavani jaoks loodud teatrietendus Elmar Maripuu lavastusel. Käsitöödе väljapanekud, slaidide näitamine, skautide ja gaidide näitused, eksliibriste näitus.

TANTS VIIEL ÕHTUL: 17., 18., 23., 24. ja 25. juunil. Orkestrid: Kaja ☆ Orpheus ★ Tarkus.

Avatud: esmasp., reedeni kell 6 õ.—1 öösel, laup. ja pühap. kell 1 päeval—1 öösel.

BALTI LIIDU KANADAS korraldusel teisipäeval, 14. juunil kell 7.30 õ. St. Paul's katedraalis, 227 Bloor St. E.

Küüditamiste mälestusteenistus

KÕNELEB PROF. DR. ARTUR VÕÕBUS

Vaimulikus osas teenivad eesti, läti ja leedu koguduste vaimulikud.

Kavaline osa eesti, läti ja leedu kunstilistelt jõududelt.

Palutakse eestlaste arvukat osavõttu.

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $48.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $58.—, poolaastas $31.— ja veerandaastas $16.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

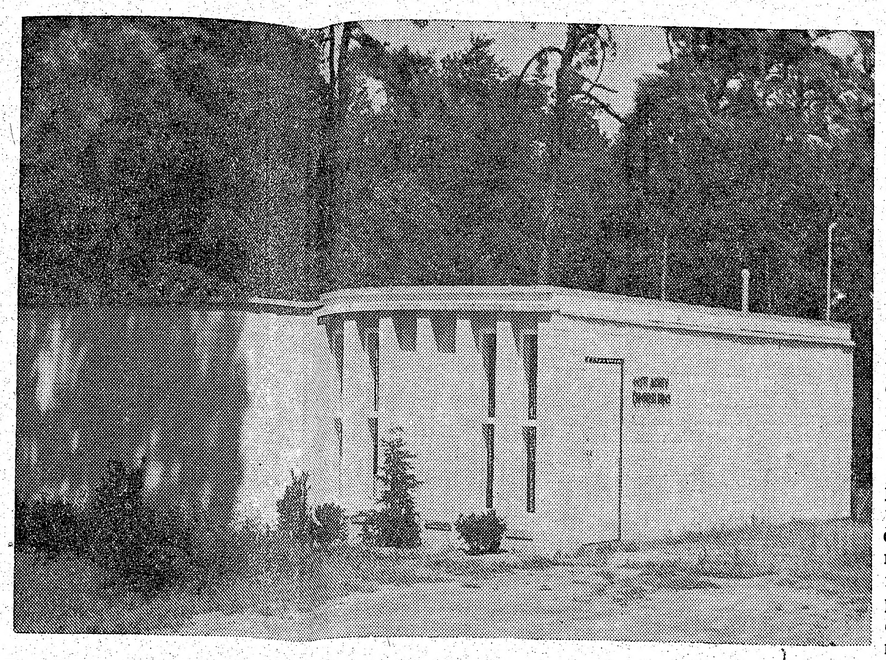

Eesti Arhiivi Ühendriikides praegune hoone, millele kavatsetakse teha juurdeehitus.

Seitsme riigipea konverents

Asja Ühendriikides, Williamsburgis, toimunud seitsme lääne tööstusriigi riigipeade konverents lõppes üldsõnalise lõpukommünikee kohaselt harmoonilises koostöömeeleolus. Ehkki konverentsi erikoosolekutel ja riigipeade omavahelistel diskussioonidel pakilised probleemid ja eriseisukohad teravamalt päevakorrale kerkisid, suutis konverentsi juhataja Ühendriikide president Reagan nii majanduslike kui poliitiliste küsimuste arutamisel säilitada kompromissivaimu, mis on eriti oluline praegusel momendil, mil ida ja lääne relvastamise probleemid akuutselt päevakorrale on kerkinud ja läänеriikide vahel on tekkinud vene propaganda mõjul paiguti võrdlemisi suuri lahkarvamisi.

Konverentsil viibinud vaatlejatel tundub olevat õigus kui nad väidavad, et see nõupidamine ei olnud niivõrd kaugeleulatuvate siduvate otsuste tegemine ning nende kirjasõnas kinninaelutamine, kui erinevate seisukohtade esitamine, nende silumine ning riigipeade vahel vastastikuse tundmaõppimise kaudu isiklike kontaktide sõlmimine. Konverentsi käigu ja arengu vaatlemisel ei saa siiski mööda minna faktist, et kuigi see nõupidamine oli mõeldud peamiselt majanduslike küsimuste arutamiseks ja nendele lahenduste leidmiseks, pidasid riigipeab vajalikuks suure osa kokkutulekute ajast pühendada tuumarelvastuse ja N. Liiduga suhtlemise küsimustele.

Tegelikult oligi see tuumarelvastus ja Ühendriikide rakettidepoliitika, mille kohta tehti lõpukommünikees kõige selgesõnalisem otsus. Vaatamata mõningatele radikaalsematele seisukohtadele, mis taotlesid N. Liidule suuremaid järeleandmisi, suutis Ühendriikide president Reagan üldjoontes oma plaani läbi suruda ning teistelt riigipeadelt sellele heakskiidu saavutada. Selle strateegia kohaselt tuleb jätkata N. Liiduga läbirääkimisi tuumarelvade produktsiooni kontrollimiseks ja olemasolevate rakettide arvu ja tuumalaengute vähendamiseks. Kuid sealjuures nõutakse venelastelt, et tuumarelvastust peab olema võimalik vastastikku kontrollida ning mõlema poole tuumarelvastus peab olema põhiliselt võrdne.

Konverents otsustas apelleerida N. Liidu poole, et Moskva taotleks koos läänеriikidega tuumarelvastuse alal kokkuleppe saavutamist, kuid lükkas sealjuures tagasi venelaste nõudmise, et NATO-st separaatselt ülesmonteeritud Prantsusmaa ja Inglismaa raketid tuleksid arvestada NATO rakettide hulka. Kommünikees mainiti, et Ühendriigid alustavad eelolevas detsembris Pershing tüüpi rakettide ülesmonteerimisega ning Euroopa riikide varustamisega tiibrakettidega, kui tuumarelvastuse alal kokkulepet ei saavutata ning venelased Euroopa suuremate linnadele suunatud kesktegevuskaugusega SS-20 rakette ei likvideeri.

Majanduslike küsimuste arutamisel ei jõutud sellisele selgesõnalisele otsusele. Ühendriikidelt nõuti riigi eelarves esinevate puudujääkide vähendamist, mis loodetavasti tooks kaasa ka intressimäärade languse, millel oleks suur tervendav mõju ka Lääne-Euroopa tööstusriikide ja Kanada majanduselule. Ühendriikide esindajad väitsid, et nad on sutnud vaatama eelarves esinevale suurele defitsiidile alla suruda inflatsiooni, mis peaks tooma kaasa üldise elavnemise majanduselus ja tööpuuduse vähenemise. Riigipead kinnitasid lõpuks „Williamsburgi majanduselu tervendamiseks", deklaratsiooni, milles toonitati, et osavõtvad riigid — Ühendriigid, Inglismaa, Lääne-Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Jaapan ja Kanada — kohustuvad viljelema sobivat rahanduse ja eelarvepoliitikat, mis võimaldab tööpuuduse ja inflatsiooni vähendamist, madalamaid intressinorme ja paremaid töövõimalusi, eriti nooremate generatsioonidele. Prantsusmaa nõudmiste rahuldamiseks lubati lähemas tulevikus kokku kutsuda uus rahvusvaheline konverents, mille eesmärgiks on muudatuste ja paranduste tegemine rahvusvahelises rahandussüsteemis.

Kahtlemata on need üldsõnalised lubadused, mida iga riik võib tõlgendada oma äranägemise järele.

Kõige suuremaks pettumuseks oli lääne tööstusriikide konverents Moskvale, kes lootis, et seal võetakse arutusele detente poliitika elustamise küsimus, mida aga ei juhtunud. Tass naelutas detente ignoreerimise kohe kinni, mainides oma kommentaarides, et Washington domineeris täielikult Williamsburgi konverentsil ja surus oma tahte peale teistele asjaosalistele. Tassi meelehärm oli seda arusaadavam, et Moskva avaldas konverentsi eelõhtul läänеriikidele ähvarduse, lubades Euroopa osades ja satelliitriikides üles monteerida uusi rakette, kui ameeriklased ja nende liitlased Pershing-rakettide ülesmonteerimisest Lääne-Euroopas ei loobu.

Kuid need ähvardused, mis varematel aastatel oleksid läänemaailmas paanika tekitanud, langesid seekord Ühendriikide range ja kindla hoiaku tõttu kivisele pinnale. Seda hoiakut iseloomustas eriti allakriipsutatult Ühendriikide president Ronald Reagan, kes pärast konverentsi mainis, et varematel aastatel viljeletud detente oli ainult selleks, et varjata N. Liidu tohutusuurt relvastamisprogrammi, millist maailm enne pole näinud.

Me ei vaja sellist detentet, toonitas Ronald Reagan. Ja tal on tuline õigus.

K. A.

Eesti Arhiiv Ameerika Ühendriikides

Arhiivimaterjalide arvukus tingib juurdeehituse

Realistide Koondise ja mitme muu sündmuse ja asjaoluga seotult viibis Torontos Eesti Arhiiv Ühendriikides esimees Heino Taremäe. Külastades Vaba Eestlast ta andis ülevaate Eesti Arhiivi Ühendriikides (EAÜ) tegevusest, eriti just viimastest kavatsustest ja ümberehitusest.

H. Taremäe ütles, et EAÜ kaotas hiljuti oma kauaaegse juhataja Ernst Luebiki, kelle asemele määrati viimasel koosolekul Alfred Saar. A. Saar on juba kaua arhiivi juures töötanud, ta on ka mees, kes auraamatu informatsiooniks on välja otsinud 18000 nime, töötades selleks läbi kõik eesti ajalehed. Arhiivialased tööd viiakse edasi ja selleks on vabatahtlikku abijõudu saadaval. Ka Luebik ja Saar on töötanud arhiivis kuni 5 päeva nädalas.

EAÜ asutati Ferdinand Kooli algatusel ja Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides toetusel. F. Kool oli pikemat aega töötanud eestlaste diipii-perioodi ajaloo koostamisel, kui ta täiendava informatsiooni saamiseks hakkas huvi tundma nende arhiivimaterjalide vastu,

mida eestlaste keskorganisatsioonid olid Saksamaalt 1949. a. paku saatnud hoiule Ühendriikidesse.

Eesti Keskkomiteelt Saksamaal oli 33 kasti materjalidega eestlaste elu kohta USA ja Briti tsoonides. Peakonsul J. Kaivu poolt deponeeriti need kastid USA Kongressi raamatukokku Washingtonis, aga a. 1956 tekkis vajadus kastide mujale toimetamiseks. Kuna ei leitud vastavat laoruumi, siis palus peakonsul Kaiv need kohapeal läbi vaadata ja sisu sorteerida. Selle töö sooritasid vabatahtlikult tookord Kongressi raamatukogus töötanud eestlased, jättes 33-st kastist järele 7, mis paigutati Lakewoodi Eesti Ühingu laoruumi.

1964. a. avas F. Kool need kastid Eesti Rahvuskomtee Ühendriikides loal ja need viidi järgmisel aastal Manchesteri, Conn.,

kus F. Kool asus nende sisu süstemaatilisele sorteerimisele ja arvele võtmisele.

Neist kastidest sai EAÜ põhivara ja nende läbitöötamisele asumist luges F. Kool EAÜ alguseks.

Esialgul hoiti materjalid Manchesteris, Conn. selle maja keldris, kus F. Kool elas. Hiljem kui kogud kasvasid, osutus vajalikuks neid mitmele poole kaaseestlaste juurde laiali paigutada vältimaks kogude kaotsiminekut võimaliku tuleõnnetuse korral.

27. juunil 1969. a. toimus ERKÜ algatusel asjahuviliste koosolek Eesti Arhiiv Ühendriikides organiseerimiseks, kus alul valiti esimeheks J. Toompuu ja varsti peale selle elukoha muudatuse tõttu lahkumist H. Taremäe.

ERKÜ algatusel alustati 1970. a. eeltöödega arhiivile hoone ehitamiseks. Töö viidi suures osas läbi vabatahtlikkuse alusel ja hoone anti ERKÜ poolt üle 3. sept. 1972.

EAÜ arhivaariks oli F. Kool kuni surmani 1973, misjärel kogude hooldamise võtsid üle E. Kool ja E. Mägi.

16. jaan. 1974 kutsuti arhiivi juhatajaks Ernst Luebik, kes tööle asus ja töötas kuni tänavu kevadeni.

1974. a. toimus ka EAÜ inkorporeerimine mitte-kasutaotleva organisatsioonina New Jerseys, nimetusega Estonian Archives in the US, Inc. 1975. a. sügisel sai arhiiv $3500 toetuseks Estonian-American Ethnic Heritage Studies Program alusel ja 1977. a. suvel tunnistati EAÜ US Internal Revenue Service poolt üleriiklikuks maksuvabaks organisatsiooniks.

Arhiivihoone üleandmisel polnud veel lõplikult valmis. Seda on tulnud isoleerida, vesi sisse tuua jm., mida on teinud arhivaar koos abilistega.

Samuti toimus nende poolt riiulite kohalepanek, mis on tõusnud tuhandele jooksvale jalale.

E. Luebik kui ka A. Saar töötasid tasuta arhiivis 1600—1800 töötundi aastas.

1979. a. toimus EAÜ ümberorganiseerimine. Uue põhikirja kohaselt saavad arhiivi liikmeiks olla mitte-kasutaotlevad eesti organisatsioonid, mil on samasugused sihid. Liikmeiks on teised organisatsioonid, kel on iga 50 liikme kohta 1, suurema arvu puhul aga kuni 4 esindajat nõukogus. Juhatuse moodustamisel ei saa ükski olla 9-liikmelises juhatuses rohkem kui kahe liikmega. Sissetulekud on liikmemaksudest igalt organisatsioonilt $125, igalt esindajalt $10 juurde. Praegu on EAÜ-l kümne liikme ümber.

Arhiivi kogud on pidevalt täienenud. Austraaliast saadi täielik pagulaslehtede kogu, oli võimalus osta ka Vaba Eestlane mikrofilmituna, mikrofilmiti ka Vaba Eesti Sõna.

USA-lt saadi toetust ingliskeelsete Eesti või eestiaineliste materjalide ostmiseks.

Asja oli nõupidamine skm H. Michelsoni tütrega, kes on raamatukoguhoidja ja nüüd tahetakse kogu arhiiv viia üle Dowey-süsteemile.

Juurde on saadud Oskar Seliaru nukkude kogu, mis on uuesti kasutusel Polikarpuse poolt. Samuti on oma arhiivid saatnud EAÜ juurde seitse tegevuse lõpetanud eesti organisatsiooni. Sõjameeste materjalide kogudele on antud väga ulatuslikult ruumi koos aumärkide ja medalite koguga. Tulemas on just kol. V. Saarseni medalid; juba saabusid talle antud auaadressid. Juba Luebik seadis kokku fotomapid eesti sõjameestest ja üksustest, mis on parimad mis meil olemas.

Sellise rohke juurdevooluga on probleemiks ruumide kitsaks jäämine. Juurdeehituse plaan on valmis, ehituskomitee esimeheks Jüri Viiroja.

Ettenähtud on 1800 ruutjalga, mis spetsiifiliselt tehakse arhiivi vajadusteks ja tõstab kogu arhiivi üldpindala 3000-le ruutjalale.

Praegu on EAÜ tegevuse pearöhk suunatud materjalide, eriti iseseisvusaegsete väljaannete kogumisele, mis kodumaal nõukogude korra ajal on hävitatud. Arhiiv on püüdnud koguda kõike seda, mis ühel või teisel viisil on seotud Eesti või eestlastega, võttes vastu ka muuseumiesemeid, märke ja lippusid. Seal on ka osa Eesti Kultuurfond USA-s kunstikogudest, mis annetajate poolt on kingitud arhiivile.

H. Taremäe iseloomustab materjalide saamist, öeldes, et paremad materjalid saadakse ikka isikliku kontakti alusel ja võiks öelda,

et immigrantidelt on raske saada materjale, kuna nad hoiavad vanadest asjadest kinni, kuna see on kontaktiks neile kodumaaga.

Arhiiv on muutunud ka külastajate huviobjektiks; alles 14. mail oli külas grupp eestlasi Baltimorest, kes aina imetlesid kõike nähtut, et mida kõike seal ei leidu!

EAÜ loomise ja senise tegevusega on pandud tugev alus Eestisse ja eestlastesse puutuva materjali kogumisel ja talletamisel USA-s.

Veel on palju sellist mille koht oleks arhiivis, kuid mida momendil ähvardab kaotsiminek meie vanema generatsiooni liikmete aeglase, kuid järjekindla väljalangemise tõttu.

Sellepärast on intensiivne materjalide kogumine EAÜ olulisemaks tööülesandeks, ütleb Heino Taremäe oma ülevaatliku selgituse lõpul, mis võinuks olla palju pikem ja ülevaatlikum; ainet oli külluses, nagu arhiivivarasidki Lakewoodis Eesti Arhiiv Ühendriikides.

Noortetöö konverents Rootsis

Eesti Noortetöö korraldusel toimus Stokholmi Eesti Majas 28. aprillil noortekonverents, kus ühises grupitöös arutati noortetöö variante ja võimalusi. Noortekonsulent Jaak Akker rääkis konverentsi töötulemuste kohta:

Ta ütles, et konverentsist osavõtjaid oli 36, vanuses umbes 20—30 aastat, kusjuures esindatud olid peale Stokholmi ka Örebro, Malmö, Metsakodu. Tulemus oli üle ootuste hea, kuigi gruppide tööedukus oli muidugi vahelduv. Peale skautlike noorte organisatsioonide on tegevuses ka teisi noorterühmitusi, kus harrastusteks laul, rahvatants, sport ja teised noortele huvipakkuvad tegevusalad. Stokholmis on juba tegevust alustanud foto- ja videoklubid.

et noorte organiseerimistöö tule-
Konverentsil lepiti kokku,
vikus peaks toimuma korrapärasemalt
ja et selleks oleks kohane moodustada noortetegevuse nõuandev kogu.

Peeti ka oluliseks, et noored rohkem loeksid eestikeelset teksti nii ajakirjandusest kui raamatuist.

Konverentsil asetatud sihid tulevad edaspidi järjekindlalt rakendamisele ja noortetööle uusi perspektiive avama.

Kommentaar

Ettemakstud

Ilmade ennustamine on üks inimkonna iidseid harrastusi. Mida looduselähedasem või põlluviljelusest olenevam rahvas, seda rohkem oldi huvitatud tulevast ilmastikust. Eestlastel on rahvatarkuste varasalves selle tõttu rohkesti huvitavaid ilmaennustusi. Tänapäeval on ilmade ennustamisest saanud väga tähtis riiklik teenindus, vaatamata et ilmateadus vahest laseb märgist mööda sama täpselt nagu vanarahva tarkus.

Ilmastiku kohta peetakse päevpäevalt ja isegi tund-tunnilt täpseid tabeleid, et selle kaudu jälgida loodusnähtuste seaduspärasust: meteoroloogia, klimatoloogia, environmentoloogia j.t. uued teaduslikud peensused, millele veel nimegi ei ole. Igatahes — Kanada Keskkonnateaduse klimatoloogid on teinud kokkuvõtte möödunud talve kohta. Briti Kolumbiast kuni mereprovintsideni olid temperatuurid detsembrist kuni veebruarini keskmisest kõrgemad ja lund sadas vähem. Kõige pehmem ilm oli Vancouveris, kus jaanuari keskmine oli 6,3° C — seega soojem isegi märtsi talvisest temperatuurist. Samal ajal oli Winnipegis dets. — veebr. keskmine — 9,7° C, 6,6 Celsiuse kraadi keskmisest kõrgem. Ida-Kanadas olid ilmastikulised ebanormaalsused väiksemad. Toronto keskmine samal ajavahemikul oli —2,2° C, mis on 3,2° üle normaali. Montreali keskmine oli 3° üle normaalse, Halifaxi peaaegu normaalne.

Samal ajal oli talv 1982/83 erakordselt lumevaene, võrreldav 1957/58 talvega. Vancouveris puudus mõõdetav lumi täielikult. Albertast kuni Ontarioni oli lund ainult 50% tavalisest, mis on Albertas 53,2 cm ja Torontos 52,1 cm. Lumerohkus Quebecis, kus tavaliselt tuleb talvel maha 201 cm lund, tuli tänavu ainult 112 cm — õnneks just Talvekarnevali pidustuste ajaks. Suusaklubidel ja suusamägedel oli erakordselt halb äri-aasta, eriti jõulu-uue-aasta pühade ajal..

Talvetormid vaevasid Kanadat mõlema ookeani rannikul. Hoovihmad tekitasid ujutusi ja muda-laviine põhja pool Vancouveri, põhjustades mõningaid surmajuhtumeid ja väga suuri majanduslikke kahjusid. Atlandi rannikul olid rasked vihmasajud jaanuaris. New Foundlandis tuli kolme päeva jooksul 250 mm vihma. Tulemuseks oli ühe tammi murdumine ja uputus, kahjudega mitmed miljonid dollarid. Veebruaris sai New Brunswick ühe tormiga 40 cm.

Ei ole halba heata ega head halvata. Pehme ja lumevaene talv kahjustas õli- ja gaasi-kompaniisid, talvespordi ettevõtteid ja lumekoristamisele spetsialiseerunud teenindusi. Samal ajal rõõmustasid majaomanikud madalate küttekulude üle ja lumerookimisest põhjustatud südame-atakke ei esinenud.

Mis ütlevad ilmastikuteadlased erakordse talve põhjuseks? Kanada keskkonnateaduse klimatoloogid panevad selle ühendusse Vaikse Ookeani ekvatoriaalse piirkonna vete soojenemisega, nähtusega, mida nimetatakse „El Nino".

Ilmastiku statistika pikemad ülevaated näitavad, et aasta keskmised temperatuurid on siiski stabiilsed ja isegi ühe kraadiline kõikumine aastas on väga erakordne. Nii siis — pehme talv tuleb jaheda suvega „tasa teha", ehk — kui tarvitame ärilist terminit, siis tänavune suvi on möödunud sooja talvega meile juba „ette makstud". Ei tasu sooja suve oodatagi. Troostiks võime oletada, et pehme ja lumevaene talv oli omakorda „ette makstud" möödunud aasta külma ning vihmase suvega. Nõnda siis — loodame paremat ja kuulame hoolega ilmateateid.

Ilmastikulistest küsimustest huvitatud inimesed võivad saada pikemat informatsiooni: klimatoloog A. Shabbar, Atmospheric Environment Service; Environment Canada, 4905 Dufferin Street, Downsview, Ontario, M3H 5T4, telefon (416) 667-4711. See on valitsuse asutus ja teenindab kõiki.

HJ

Konsulent Jüri Akker on ametis olnud ainult pool aastat ja süvenev organiseerimistöö nõuab aega.

Lugeja kirjutab:

Kas ei leidunud ühtegi eestisoost naisisikut?

Ajalehe teate kohaselt Karavani pidustuste Tallinna paviljoni juhatus otsustas seekordse Miss Tallinna valimise täielikult ümbermuuta, kuna senine võistlus ei peegelda eesti naise osa meie ühiskonnas. Miss Tallinna valimistel pidi esitatama noort eesti naist oma elus ja tegevuses, nagu meie rahvas on teda juba ettekujutanud Idla-võimlemise algusest peale.

Ja ennäe, kes olid valijad. Üheksast zhürii liikmest kaheksa olid võõrapäraste nimedega, enamasti mehed. Kas näiteks ei leidunud ühtegi lugupeetud eestisoost naisisikut, kes oleks olnud vääriline olema zhürii liige?

Ervin Aleve

VALVEARST NÄDALALÕPUL

18. ja 19. juunil
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

25. ja 26. juunil
dr. T. Maimets, tel. 493-7231

Eestlane Stokholmi politseijuhatuse abiesimeheks

Noor eesti poliitik Peeter Luksep on määratud Stokholmi moderaatide (mõõdukate) poolt kohaliku politseijaoskonna abiesimeheks. Kuigi politseijaoskonnad kuuluvad riigi ametkonda, valitakse landstingide kaudu kohalikud politseijaoskondade juhatused, mis peamiselt koosnevad poliitikuist, ka politseiülemast ja personali esindajaist. Juhatus esitab eelarve ettepanekuid, mis lähevad edasi läänivalitsusse ja hiljem riigile. Kuna riik otsustab politsei üldiste juhtnööride suhtes, tegutseb politseijuhatus peamiselt nõuandmisega üldsuse esindajana. Teatud piiratud otsustamisõigus on ka juhatusel. Rootsis on olukord muutunud selliseks, et ainult viiendik kuritegijaist avastatakse, millega ei saadavat rahule jääda, kuna politsei ei suuda enam kaitsta harilikku kodanikku.

Rohkem tellijaid — parem ajaleht.

Soovitage
VABA EESTLAST
oma sõpradele!

EELK uueks praostiks V. Takkel

Norrköpingis peeti EELK Rootsi praostkonna sinod, millest võttis osa neli õpetajat praostkonda kuuluvast 11 kogudusest ja üheksa koguduse sinodi saadikut. Praostkonna aruande esitas abipraost V. Takkel, millest selgus, et koguduste aruannete järgi kuulus 10614-st eestlasest 5123 inimest koguduste liikmete nimekirjadesse. Aruandja märkis, et suur osa inimesist ei kuulu küll koguduste liikmeskonda, kuid võtavad osa koguduste igasugusest tegevusest ja ta avaldas lootust, et need ka liituksid kogudustega. Aruandest torkas silma, et ristimiste ja laulatuste arv on väga väike, esimesi seitse ja teisi kolm. Praostkond koosneb 11 kogudusest ja neid teenivad 7 õpetajat, organiste on 4. Jumalateenistusi peeti möödunud aastal 141 ja need toimusid 31 erikohas, sest ühelgi kogudusel pole oma kirikut.

EELK Rootsi praostkonnast seisab väljaspool peapiiskoplik kogudus Stokholmis, kus liikmete arv on 1215; seal on peetud 46 jumalateenistust ja muid usulisi koosolekuid.

Valimistel oli tähtsamaks päevakorrapunktiks praostkonna praosti ja abipraosti valimine. E. Kägi ettepanekul valiti rõhuva häälteenamusega Rootsi praostkonna praostiks Voldemar Takkel ja abipraostiks Jaak Reesalu.

A. Espenberg 80-aastane

Juubilar sündis 27. apr. 1903 Kõrgessaares, Hiiumaal. Pärast õpinguid, lõpetades mh. Eesti Politseikooli kõrgema klassi, oli ta aktiivselt tegev seltskondlikus ja noortekasvatuse töös.

Ta asutas Haapsalus Skaudisõprade Seltsi, Eesti Seltside Liidu, Spordiselts Läänela ja Läänemaa Riigi- ja Omavalitsusteenijate Ühingu, olles neis pidevalt juhtivalt tegev mitmeid aastaid.

Olles ise sportlane ja spordist huvitatud, tegi ta sel alal tõhusat organiseerimis- ja ülesehitustööd. Ta omab üle 400 mälestuseseme ja auhinna, mis on saavutatud mitmesugustel spordi- ja laskealadel. 1938 sai A. Espenberg riigivanem Pätsi käest Kaitseliidu Kotkaristi kuldristi seltskondliku töö ja pikaajalise riigiteenistuse eest.

Põgenes 1944 Rootsi ja siirdus 1952 edasi USA-sse. 1973 läks juubilar pensionile, asudes elama Lakewoodi. Artur Espenberg oli alates 1935 abielus Selma Lemberiga. Neil on kaks poega ja viis lapselast.

(EPL/TE).

ESTO-84 Programmi sektsioon peab igakuiseid koosolekuid rahvusliku suurpidustuse programmi ettevalmistamiseks. Pildil on programmi sektsiooni liikmeid ürituste kalendri ees Eesti Majas. Istuvad vasakult: Naima Aer (fotonäitus), Ene Runge (etnograafiline näitus), Mall Puhm (rakenduskunsti näitus), Lydia Vohu-Viksten (teatrid), Kadi Kaljuste (noorte osakond), Elsa Wellner (teatrid), Evelyn Koop (võimlemise üldjuht). Seisavad: Lia Holmberg (kujutavkunsti näitus), Heli Oder (võimlemistoimkond), Ülo Tamre (sõjamehed), Epp Aruja (omakultuuri näitus), Edgar Marten (koolitoimkond), Maret Rasins (kujutavkunsti näitus), Feliks Koop (programmi sektsiooni juhataja), Johannes Vihma (maakondlikud org.), Salme Vesi (maakondlikud org.) Arni Käärid (maakondlikud org.), Piret Komi (noorte osakond), Herbert Kasenurm (laulupidu), Avo Kittask (rahvuskultuur) ja Endel Aruja (informatsiooni sektsiooni juhataja).
Fto: Jaak Järve

ESTO-84 programmitoimkonna uudiseid

Pääsmete eelmüügiga alustatakse eeloleval sügisel

ESTO-84 programmitoimkonna maikuu koosolekul esitas Kaius Meipoom üksikasjalise analüüsi eelmise kolme suurpidustuse majanduslikust aruandest ja ESTO-84 eelarvest. Ta oli teinud ümberarvutusi, et viia aruanded samale sisulisele pinnale võttes arvessa inflatsiooni mõju.

Redutseeritud arvud näitavad üllatavat konstantsust. Nii on viie suurema ürituse, pluss teatrite ja kontsertide sissetulekud Kanada dollarites 468.200, 470.300, 527.200 ja 492.700 vastavalt 1972., 1976. ja 1980, aruandeis ja 1984. a. eelarves. Ka erinevate ürituste osatähtsus on võrdlemisi püsiv — valguspidu 20%, laulupidu 8—13%, rahvapidu 15,2%, 15,1%, 30,5% ja 20,3% (1980. a. suurepärane õhtusöök), ball 19—21% ja sõduriõhtu 9—14%.

Piletihindadest oleks 1972. a. 4.00 dollarit tuleval aastal $11.00 ja Baltimore (1976) $6.00 pilet 12 dollarit.

Ainult rahvapeo hind on tõusnud rohkem kui inflatsioon, kuna viimasel ajal on pakutud rohkemat nii kava kui ka söögi näol.

Ka on ette näha, et tänasest kuni 1984. a. juulini on inflatsioon 8—9% (valitsuse 6% arv on ainult alammäärana antud). Selle tõttu $20.00 pilet on tuleva aasta juulis väärt vaid $18.40, tänase ostujõu kohaselt.

Eeldades, et enamus täiskasvanud eestlasi lähevad kõigile suurüritustele (laulupidu, Esto-Vision, ball, rahvapidu ja sõduriõhtu) ning lähevad ühele teatrietendusele ja ühele kontserdile, tema lõbustusarve oleks 158 dollarit isikult. Kaius Meipoomi analüüsi tulemus oli suureks julgustuseks eelarvete koostajatele, et oletustega pole reaalsusest kaugele mindud.

Sügisel läheb käiku ürituste piletite eelmüük. Lepiti kokku, et toiduga seotud ürituste pääsmed on saadaval ainult eelmüügi korras.

Stokholmi aruandest nähtub, et eelmüügil saabus 4000 tellimislehte, telliti 80% kõigist pääsmeist ja selleks kulus 291 kaheksa-tunnilist tööpäeva.

Kas Jüri Ramjala ja teiste tööaeg nii Torontos kui mujal ka sinna on arvatud ei selgu aruandest.

Ürituste kalendris olulisi muudatusi ei olnud, välja arvatud teade, et avatseremoonia Ontario Place'is on laienenud terveks pidupäevaks. Terve Ontario Place'i ala ja varustus on antud ESTO kasutada. Peale varem kavatsetud avamise ja „ESTORAMA" segaeeskava ning noorte esinemise „Plahvatus" on kavatsusel mitmed originaalsed üritused, nende seas Armas Maiste esinemised.

Sissepääs on Ontario Place'i regulaarse pääsmega.

Skautliku nooruse maailmalaagri kava on pisut ümber korraldatud ja noored tuuakse eribussidel ESTO avamise ajaks Torontosse.

Ontario Place reserveerib maabumissillad meie jahtklubidele. Juttu on Rootsist külaliste tulekust.

"Globaalne eestlus"

Eesti omakultuuri näituse („Globaalne eestlus") asjus on teadaolevatele organisatsioonidele saadetud üleskutsed sobiva näituse materjali ja nende tegevuse ülevaate saamiseks.

Omakultuur hõlmab kõike, mida ilusat, head ja kasulikku eestlane teeb välismaal, kaasa arvatud eestlaste panus asukohamaa heakäigule ja osavõtt rahvusvahelistest organisatsioonidest. Piirid seab vaid olemasolev ruum, saadaolev materjal ja maitsekas esitamise võimalus. Väljapanekutes on ka tutvustav ja õpetlik element. Seletused on eesti- ja ingliskeelsed ning võimalust mööda tehakse informatiivseid lendlehti külalistele jagamiseks. Näituse eriosakondades on esitatud filoteelia ja numismaatika, ilukirjandus ja teatmeteosed (eesti- ja võõrkeelsed), eksliibrised ja arhiivindus.

Satelliitpildid Rootsi luure teenistuses

Kasutades ära nn. maaressurss-satelliitide fotosid, on Rootsi riigikaitsel võimalik täpselt jälgida naaberriikide sõjalist tegevust. Mis juhtub Norras ja Taanis, pole arusaadavalt eriti tähtis, kuid seda rohkem on hea teada, mida plaanitsevad Rootsi rohkem agressiivsed naabrid nagu N. Liit, Poola ja Ida-Saksamaa.

Kaitsejõudude staabiülem Stefenson kinnitab, et rootsi sõjaline vastuluure on asjast huvitatud. Kuuldavasti käivad vastavad ettevalmistused suurima saladuskatte all.

Sel juhul ostaks riigikaitse Rymdbologetilt raalidesse salvestatud töötlemata andmeid,

milliseid vastuluure kasutaks ära nii, nagu seda sõjalistehnilisest seisukohast peetakse tähtsaks.

Küsimus seisab vaid selles, kas selliseid tehinguid on võimalik teha, kuna maaressurss-satelliidid tegutsevad niiöelda „erasektoris".

Just praegu on orbiidil tehiskaaslane Landsat 4, mis tulistati üles 1982 ja mis tiirleb ümber Maa 705 km kõrgusel. Landsati kaamerate abil on võimalik näha maapinnal asuvaid, 80 ruutmeetri suuruseid esemeid.

Kuid abiks võttes tehiskaaslase teist kaamerat, on võimalik näha 30 ruutmeetri suuruseid objekte.

Näiteks teid, raudteid, sadamaseadmeid, suuremaid kindlustusi ja koguni laevu.

1984 läheb orbiidile Spot nimeline satelliit, mille kaamerad registreerivad 10 ruutmeetri suuruseid esemeid. Näiteks sõidukite kolonne, tanke ja raudteeliiklust.

Tegelikult oli Rootsi riigikaitse teadlik venelaste invasioonist Afganistani nädal aega enne kui see aset leidis.

Seda just satelliitpiltide abil.

Et taolisi pilte vastu võtta, on vaja erilist varustust, kuid see eiole tehniliselt eriti komplitseeritud ega kallis.

Poliitikutele, õigemini teatud poliitikutele, aga ei meeldi sõjaväelaste huvi satelliitluure vastu. Nii näiteks ütleb Gunnar Björk:

— Ma usun, et rootsi huve kahjustatakse, kui sõjaväelased hakkavad ära kasutama tsiviilseid kosmoseprojekte.

Meie kaitse on defensiivne, mis tähendab seda, et me ei pea vaatama seda, mis toimub teisel pool Läänemerd . . .

Kuid samal ajal toimub teisel pool Läänemerd asuvate rahuarmastajate vaatlus Rootsis otse kohapeal.

Võidukas ratsutaja

Stokholmis toimunud Svarlingi ratsakooli võistlustel tuli dressuuri alal oma klassis võitjaks Prantsuse Kooli esimese gümnaasiumiklassi õpilane Tiina-Ly Laantee. Ka tema vend Erik võistles ühel raskestijuhitaval hobusel, aga ei pääsenud auhinnale. Varemalt on ta tulnud kolmandaks. Ka tema käib Prantsuse Koolis kaheksandas klassis. Mõlemad noored õpivad eesti keelt kodukeele õpetuse raames heade õppetulemustega.

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

Rõhk omavaheliste sidemete tihendamisele

Eesti Sõjaveteranide Liidu koosolek Austraalias

Mitmesugustest asjaoludest tingitult toimus Eesti Sõjaveteranide Liidu 1983. aasta peakoosolek 10. aprillil s.a. Sydney Eesti Majas. Koosolekust, mis laabus sujuvalt, võtsid osa ka RSL peakorteri esindajad P. G. W. Whitelaw — Metropolitan Vice President ja J. C. Smith — State Councillor, kes olid abiks RSL põhikirja ja asjaajamiskorra selgitamisel ja tõlgendamisel.

Esitatud tegevusaruandest selgus, et olenedes teatud arusaamatustest ja lahkhelidest, mis kahjuks viidi paari isiku poolt RSL peakorteri ette, põhjustades sealtpoolse uurimiskomisjoni määramist, kannatas Liidu sisemine tegevus tunduvalt. Siiski suudeti välistegevus — peamiselt sekretäri initsiatiivil — suures joones läbi viia.

Korraldati pärjapanek Balti veteranide poolt küüditamisaastapäeval Cenotaphi'le.

Samuti asetati pärg Anzac päeva hommikul eesti kalmistu mälestusmärgile.

Möödunud aasta Anzac marsist võeti hulgaliselt osa nii Sydneys kui ka Thirlmeres.

Heategevuslikku ja rahvuslikku tegevust toetati kokku 1665 dollari suuruse summaga, millest heakstegevaks otstarbeks läks 340 dollarit, noorte tegevuseks — 270 dollarit, välisvõitluseks pühendati 675 dollarit (sellest 500 dollarit poliitvangide heaks ja 100 dollarit prof. Võõbuse ajaloole) ning rahvuslikele organisatsioonidele ja ajalehtedele toetuseks 380 dollarit.

Tulevikukava näeb ette peale korralise tegevuse,

et erilist rõhku tuleb panna veteranide omavaheliste sidemete ja üksmeele tihendamisele,

klubiruumi väljaarendamisele ja ka sidemete tihendamisele läti ning leedu veteranidega.

Tänavusest Anzac-marsist võtsid osa 30 sõdalast. Seekord saime pealtvaatajaskonnalt eriti sooja aplausi osaliseks. Meie eel marssiv hea orkester ja haruldane ilm andis meeste sammule erilise kindluse. Peale rongkäiku kogunesime Eesti Majja ühisele lõunale.

Esmakordselt toimusid juhatuse valimised kirjalikult ja postiteel, et kaugemal elunevatele liikmetele võimaldada juhatuse moodustamisel kaasa rääkida.

Valimistulemused kontrolliti ja kuulutati välja 3. mail s.a. Valimistest võttis osa 91% valimisõiguslikest, kelledest 81% hääletasid uue juhatuse koosseisu poolt.

Valituks osutusid: Esimees — R. Kalamäe, vanem abiesimees — A. Püvendi, noorem abiesimees — L. Laanemaa, sekretär — V. Säkk, laekur — E. Toomsalu, abisekretär — E. Mätas ja abilaekur — A. Palumets.

Revidentideks valiti peakoosolekul G. Muska ja K. Kiviaru ning esindajateks kohtadel: Wollongongis — K. Kiviaru, Thirlmeres — E. Joakit ja Brisbane'is — H. Taemets.

MK

Tähistati Ed. Ole 85. sünnipäeva

Eesti Komitee Naissektsiooni viimane suve-eelne kokkutulek sai eriti piduliku ilme, kuna see oli pühendatud vanameistri Eduard Ole 85. sünnipäeva tähistamiseks. Saal oli liikmeist ja külalisist tulvil ja kohale oli ilmunud ka sünnipäevalaps, kuigi ta alul oli kavatsenud päeva rahuliku metsajalutuskäiguga veeta. Fil. lic. Mai Raud andis laiahaardelise ja rikkalikult diapositiividega illustreeritud ülevaate Eduard Ole vaheldusrikkast ja ulatuslikust loomingust kahekümnendate aastate algusest kuni meie päevini. E. Ole on loonud üldtuntud jõulised portreed Juhan Simmist, August Gailitist, Visnapuust jt.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$48.—	$58.—
Poolaastas	$26.—	$31.—
Veerandaastas	$14.—	$16.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$52.—	+ $39.—	$44.—
poolaastas	$28.—	+ $19.50	$22.—
veerandaastas	$15.—	+ $ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $52.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

VAIKSELT UINUS IGAVESELE UNELE MINU ARMAS MEES, MEIE VEND JA ONU

HEINO AUGUST TALU

sündinud 19. aprillil 1923 Ardlas Saaremaal

surnud 9. juunil 1983 Torontos

Leinavad sügavas kurbuses

abikaasa LEIDA
ÕDE, VENNAD ja SUGULASED Kodu Eestis

Kirstupanek Murray E. Newbigging matusemajas teisipäeval, 14. juunil kell 7.30 õ.

Ärasaatmine samast kolmapäeval, 15. juunil kell 11 homm. York surnuaiale.

Kallist

HEINO TALU

mälestavad Kanaljärve eestlased

E. JUUDAS
H. HIIUVÄIN
H. SAUNIK
I. TEDER
J. KÜNNAPUU abikaasaga
O. SILM abikaasaga
H. TOOTS abikaasaga
G. KEERMA perekonnaga
J. SIIG perekonnaga
V. SILM perekonnaga

Kallist õemeest, mehevenda ja onu

ANTS PURJE't

mälestavad kurbuses

HELGA
ILSE perega kodumaal
ENDEL perega kodumaal
MIRALDA kodumaal
vennalapsed peredega kodumaal

Kauaaegset head sõpra

ANTS ARNOLD PURJE't

leinavad kurbuses

LEIDA ja ARNOLD KUUL
HELJO ja KARL NOVEK

Armast sõpra

ANTS PURJE't

leinavad kurbuses

ERNA ja LEO ESKEN
SUSANNA ja JOHANNES KOLGA
ELLI ja ELMAR POTSEPP
LIISI ja ENDEL RUBERG
ENDLA ja VALTER SCHAER

Igavesele unele suikunud armast perekonnasõpra ja kallist ristiisa

HEINO TALU

mälestavad kurbuses

perekond LINDAU
ristitütar ROSEMARIE
REET ja TOOMAS VOKSEPP

Südamlik kaastunne Leidale
abikaasa surma puhul.

Head sõpra

ANTS PURJE't

mälestavad

LIISI ja JOOSEP
NOORA ja LEMBIT perega

Head kauaaegset sõpra

ANTS PURJE't

mälestavad sügavas leinas

LEMBIT ja IRIS perega

Kauaaegset sõpra

ANTS PURJE't

mälestavad kurbuses

VAIKE KITTASK
AVO ja MADLI KITTASK perekonnaga

Armast kauaaegset sõpra

HEINO TALU

mälestavad leinas

ristitütar LINDA
E. SILMA perega
A. TIIDUS abikaasaga

Mälestavad head sõpra

ANTS PURJE't

EDUARD SIMONLATSER
KARL MÄGI

Puhka rahus!

Lahkus igavikku meie armas sõber

KSENIA ELMIK

mälestavad leinas

IVI ja JAAN KONT perega
ALVI ja LEO OJA perega
VAIKE ja KAAREL KALEVA perega
GERTRUD SOOSAAR perega
KUSTAS ÜLESOO perega

Armast kooliõde ja kaasametnikku nii Asutavas- kui ka Riigikogus

ALICE TAIMSALU

leinab meie kadunud õnneaegu mälestades

HILDA TANKSIMÄE LEPNI

Armast

ANTS PURJE't

mälestavad leinas

LINDA ja LUTT

Kauaaegset armast sõpra

ANSELM KURG'e

mälestavad sügavas leinas

ADA ja EVALD VARDJA
VALLI ja RICHARD LELLEP

Kauaaegset head sõpra

PAUL SAAR't

mälestavad leinas

ITTI ja VOLLY KASS

Armast kodukandi sõpra

ANTS PURJE't

leinavad

KALL ja ELLI

KALLIST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

ANTS PURJE'†

sündinud 8. märtsil 1909 Paides
surnud 9. juunil 1983 Torontos

mälestavad sügavas leinas

abikaasa MAIMO
tütar LIINA
poeg JAAK abikaasaga
pojalapsed REIN, ANDREW ja ANNELI

Kirstupanek 13. juunil kell 7.30 õ. Peetri kirikus.
Ärasaatmine samast 14. juunil kell 10 homm.

MAISE RÄNNAKU LÕPULE JÕUDIS MINUARMAS EMA

THERESE RUSSAK

sündinud 24. veebruaril 1907 Tartumaal
surnud 5. juunil 1983 Torontos

Sügavas kurbuses

tütar ELVI SIIMON abikaasaga

Kirstupanek kolmapäeval, 15. juunil kell 7.30 õ. Murray E. Newbigging matusemajas, 733 Mt. Pleasant Rd.
Matusetalitus samas neljapäeval, 16. juunil kell 10 hommikul.

LAHKUS IGAVESELE UNELE ARMAS SÕBER

ANTS PURJE

Leinas ja palves mälestame

SELMA ja MEINHARD PÕLDMA perega
LY ja REIN RANNALA perega

Puhka rahus!

UNUSTAMATA LAPSEPÕLVE HEAD SÕPRA

ANTS PURJE'†

mälestavad kurbuses

JOHN LUTUS abikaasaga
HELLEN DICK perekonnaga

Puhka rahus!

ARMAST VARALAHKUNUD SÕPRA

HEINO TALU

sündinud 19. 04. 1923
surnud 9. 06. 1983

mälestavad kurbuses

AINO ASOR
LAINE PANT
HILJA ja JUHAN KÜTT
TIIA, ANTS, INGRID ja ILMAR KÜTT
MAI ja VALDEK KALD lastega
ELLA KALD

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

ANTS PURJE'†

mälestavad leinas

IVARDI, SILVI
IVARDI, OLGA
JOA, LINDA ja ERIK
KLEMMER, ELSA ja JOHANNES
LAANISTE, VELLA ja FERGIUS
LOO, HELMI ja EDUARD
MIHKELSON, INGE
SALURAND, AINO ja VOLDEMAR
SULEV, ERNA
SULEV, ANTS ja TARMO
MATHIESEN, RUDOLF abikaasaga

Murray E. Newbigging Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Head sõpra

ANTS PURJE'†

leinavad

LILLEFORSID
AINO ja GUNNAR MITT
EEVI ja RAFFI MOKS
IRJE-ANN ja PIILU

Armast vanaskauti, leegionäri

ANTS ARNOLD PURJE'†

mälestab

VANASKAUTIDE LEEGIONÄRIDE PERE

Lugupidamisest eesti ühiskonna vastu on meil eriline au annetada leinapärjad Westminster, York ja Mount Pleasant kalmistute monumentidele surnuaiapühaks pühapäeval, 19. juunil s.a.

TORONTO TSENTRAALSEIMA ASUKOHAGA MATUSEBÜROO

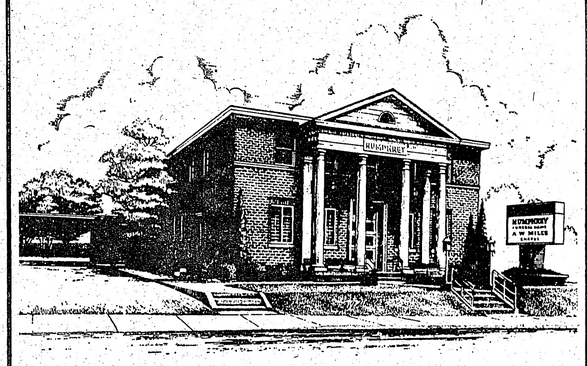

Humphrey Funeral Home
A.W. Miles Chapel
1403 Bayview Avenue, Toronto
(at Davisville)
487-4523

Kauaaegset sõpra Jõekäärult

ANTS PURJE'†

mälestavad leinas

L. ESKEN abikaasaga
V. LINKVIST abikaasaga
MILLA KARRO
B. RANDALOV abikaasaga

Kauaaegset krundiomanikku

ANTS ARNOLD PURJE'†

mälestab

ÜHING EESTI SUVEKODUD JÕEKÄÄRUL

Armast naabrit

ANTS PURJE'†

mälestab sügavas kurbuses

HENN RÜNDVA perega

Varalahkunud head sõpra

HEINO TALU

mälestavad sügavas leinas

EVI ja JOHN
CAROL
ERIKA ja PEETER
LINDA
ÕIE ja JAANUS
KAIA ja LASSE

Leinateateid

Göteborgis, Rootsis, suri 10. veebruaril Einard Kivi, sündinud 27. juulil 1921 Turboneemes.

Bradfordis, Inglismaal, suri 26. veebruaril Johannes Tammist, sündinud 2. augustil 1899 Raadi vallas.

Kalifornias suri Alfred Käärmaa, sündinud 1911. a. Valgamaal.

Eric Püss võitis esiküti tiitli

Toronto Eesti Kala- ja Jahimeeste Seltsi liikmete vaheline laskevõistlus haavlipüssist toimus laupäeval, 28. mail. Esikohale tuli Eric Püss. Seega Eric Püss kaitses seltsi 25. aasta juubeli rändkarikat 1983 aastal. Teisele kohale tuli H. Kuusik ja kolmandaks I. Sambla, järgnesid M. Veskimäe, Edgar Püss ja H. Sõrmus.

☆

Seltsi kevadisel havipüügi võistlusel Simcoe järvel, Cooks Bay'l 4. juunil 1983. a. tuli esimesele kohale R. Liikane 3 kg 530 gr haugiga, millega R. Liikane kaitses T.E. J.S. juhatuse poolt väljapandud rändkarikat 1983. aastal. Teisele kohale tuli H. Suurna ja kolmandaks E. Lood.

S. K.

Spordimärkmeid

San Francisco kergejõustiku sisevõistlustel tõukasid David Laut ja Brian Oldfield kuuli vastavalt 20.64 ja 20.49.

☆

Suusahüppe 7. maailmameistrivõistlused korraldati Tshehhoslovakkias, kus Harrachovi suusatrampliinil olid 1980. a. märtsis hüpanud norralased Halvor Asphol ja Tom Levorstad 175 meetrit. Pärast seda on trampliin uuesti rekonstrueeritud, mistõttu oodati veelgi pikemaid hüppeid. Juba esimesel ametlikul treeningul ületasid tshehh Jiri Parma 179 m ja idasakslane Ulf Findeisen 178 m.

Maailmameistrivõistlus koosnes üheksast hüppest kolmel päeval, kusjuures arvesse läks kuus hüpet, kaks paremat iga päev. Avapäeval oli edukaim tänavuse talve silmapaistvaim suusahüppaja soomlane Matti Nykänen, hüpates kaks 176 m tulemust, mis andis talle 367,5 punkti. Teisel päeval mitte just heade ilmastikuolude juures ja 30.000 pealtvaataja juuresolekul hüppas kohalik tshehhi suusahüppaja Pavel Ploc, 18-aastane, alles tänavu esilekerkinud suusahüppaja, 181 meetrit.

☆

Kolmepäevase võistluse tulemuste kokkuarvestamisel oli 1983. a. maailmameistriks idasakslane Klaus Ostwald 1051 punktiga, hõbemedali sai 1045,5 punktiga Pavel Ploc ja pronksmedali 1043,5 punktiga soomlane Matti Nykänen.

☆

Middelburgis, Lõuna-Aafrikas viskas oda esimesena üle 90 m Hendrik Jacobus van der Merwe, tema 91.24 on tänavune tipptulemus maailmas ja eelmise aasta parimast viskest 2 m 68 cm võrra parem.

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

Norras Holmenkolleni suusamägedel kuulus N. Liidu laskesuusatajate võidukasse teatenelikusse kolme venelase kõrval noor tallinlane Even Tudeberg, kes möödunud talvel oli medalite võitja juunioride maailmameistrivõistlustel Itaalias.

★

Märtsi keskel peeti Tallinnas rahvusvahelise tenniseturniiri meesüksikmängu veerandfinaalid. Nelja tugevama N. Liidu parimate hulgas oli ka Eesti meister tallinnlane Ain Suurthal, kes jõudis poolfinaali ka segapaarismängus koos Elena Lapimaaga.

Finaalis tuli Ain Suurthal teisele ja segapaarismängus koos Elena Lapimaaga kolmandale kohale.

☆

N. Liidu talvisel orienteerumise karikavõistlusest võtsid osa ka eestlased. Meeste suundsuusatamises (22 km 13 kontrollpunkti) oli Nokolai Järveoja ajaga 1:56.00 11-s, 25) K. Luuk 2:15.08, 29) A. Mõttus 2:19.45, teised jäid veelgi kaugemale tahapoole. Naiste 7 km distantsil 7 kontrollpunktiga oli üheksas M. Viirmann 1:27.07-ga.

Meeste teatevõistlusel (suund) (34 km ja 26 kontrollpunkti) võistlesid teisele kohale tulnud meeskonnas Eesti sportlased A. Mõttus, V. Pak ja N. Järveoja; ka 8. kohale tulnud meeskonnas olid Eesti sportlased E. Keerberg ja K. Luuk.

Meeste märkesuusatamisel (16,5 km 15 kp) oli eestlasist üheksandal kohal N. Järveoja ajaga 1:15.50. 15) K. Luuk 1:17.55. Naiste (10,5 km 12 kp) oli 13) M. Viirmann 1:05.06.

☆

Elju Kubi tegi 10. mail Tallinnas uue Eesti rekordi kettaheites tulemusega 64.44 m, mis oli tema Olümpia-aasta heitmisest 44 cm võrra parem.

☆

Esimesed ametlikud sõudevõistlused peeti Tartus enam kui 100 aasta eest. Aino Pajusalu on ainus eestlanna, kes jõudnud sõudmises teenelise meistersportlase tiitlini, olles seejuures kolmekordne Euroopa ja seitsmekordne N. Liidu meister.

erk

Toimetusele saadetud kirjandus

USK JA ELU nr. 3(38) — 1982. Eesti Apostlik-Õigeusu kiriku väljaandes on avaldatud: SLK luuletus „Septembrit 1944 meenutades", N. Stradomsky „Tuulel, lainel, linnul voli", K. Ustav „Palve võõrsil", E.V. Velleso „Teekond läbi surma", Lydia Trett „Märkmeid apokrüüfidest", Leonid Trett „Kirju kuub", „Kirik ja noored", toimetuse juhtkiri „Sest ei olnud enam lapsi", küsimusi ja vastuseid, „Eesti ja ortodoksi", koguduste uudiseid Austraaliast, Inglismaalt, Los Angelesest, San Franciscost, Torontost ja Vancouverist, kultuurifondi ja sinodi teateid.

RAHVUSLANE nr. 72 — 1983. Eesti Rahvuslaste Kogu Kanadas ajakirjas on avaldatud: „ESTO-84", A. Salumetsa „Parem ja vasak", „Mehised sõnad", J. Adila „Madriidi konverents", J. Nõges „Kas koostöö?", „Sihtkapitalist", J. „Balti Vabadusliidu tööst", A.S. „Külm sõda", V. Raudma „Rahvamõrv ja vaba vaim", J. Kaup „Rõõmsat lugemist", V. Aasmäe „Poliitvulkaan Eestis", K. Vanatalu „Balti riigid — kink Venele", J. Uulu „Jalg iseenda kodarates", JsUu „Kõuepilved püsivad", J. Adila „Ida-Saksa luurest", J. „Orjalaagrite kaubad" ja lühimärkmeid.

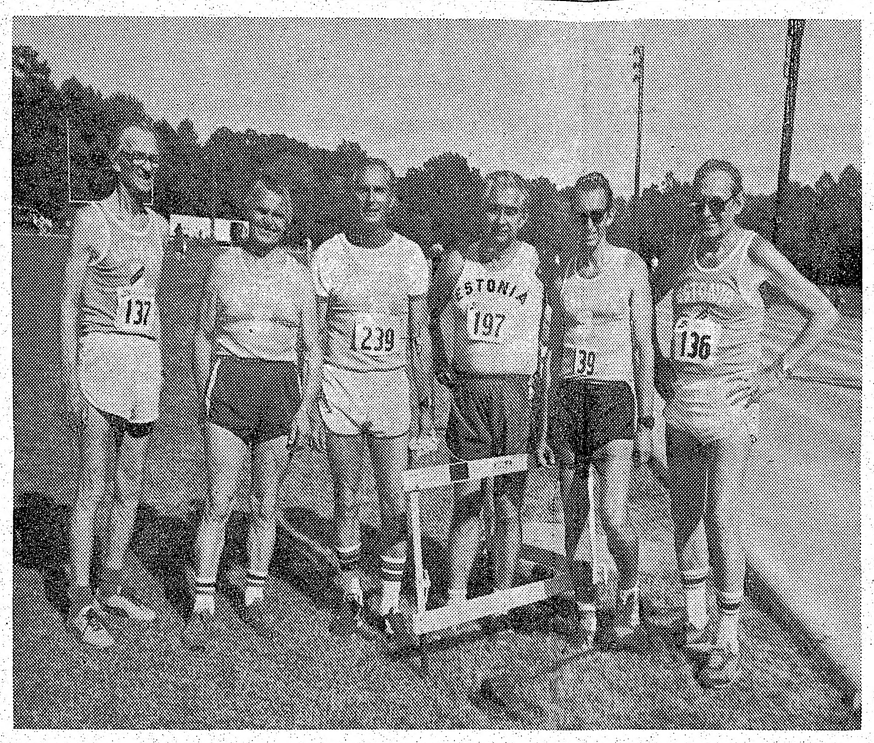

Kuus eesti masterit Põhja-Carolinas peetud võistlustel, vasakult K. Trei, U. Limit, J. Lents, A. Truuvert, J. Roos ja E. Kulmar. Foto: E. Kulmar

Müügil VABA EESTLASE talituses

LOOME

Eesti rahvuskultuuri loomingupäevad
23.—30. aug. 1981 Jõekäärul
Album pildis ja sõnas — 169 lk.
Hind $15.— pluss saatekulu $2.—

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XII sajandil"	$4.—
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	8.—
Uku Maasing „Piiridele Pyydes"	6.—
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.—
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	6.—
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	6.—
V. Salo — Riik ja kirikud	4.—
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	6.—
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	6.—
H. Salu — Eesti vanem kirjandus	6.—
Blaise Pascal — Mõtted	4.—
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	6.—
Arno Vihalemm — Kunstnik eesti kirjanduses	4.—
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	6.—
Kaugver — 40 küünalt	6.—
R. Tagore — Puuviljapõim	6.—
A. Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	6.—

PLUSS SAATEKULU 50 c IGALT RAAMATULT

ILMUS
Eesti muinasjutte inglise keeles
„TALES FROM ESTONIA"
tõlkinud Gisela McBride
31 MUINASJUTTU JA KOKKUVÕTE „KALEVIPOJAST"
$6.95 — 50 centi postikulu
Saadaval Vaba Eestlase talituses

MÜÜGIL
Lydia Aruvalla noodiraamat:
„NOODID T.E.S. TÄIENDUSKOOLIDE LAULUÕPIKULE, NOORTE LAULIK"
(Noodid $8.—, Noorte laulik $3.—)
Saadaval kooliõhtutel T. Eesti Majas, postiteel: L. MARLEY, 9 Parravano Ct., Willowdale, Ont. M2R 3S8 ja VABA EESTLASE talituses.

Friedrich Reinhold Kreutzwald

KILPLASTE

IMEVÄRKLIKUD, VÄGA KENTSAKAD, MAAILMAS KUULMATA JA TÄNINI VEEL ÜLESKIRJUTAMATA JUTUD JA TEOD

Kalkuni keelest maakeelde tõlgitud ja meie külade komblikuks mõnes tükis ümber solgitud

3.

Teine peatükk.

Kilplaste laiast tarkusest ja kõrgest mõistusest, kuidas neid sellepärast suured isandad palju tarvitanud ja kodunt välja kutsunud, aga kodu nemad ise kahju leidnud.

Kui kilplaste suur suguisa nii kõrgekuulus ja tark mees oli olnud, siis võib hõlpsalt arvata, et ta ka oma lapsi hästi oli karistanud ja üles kasvatanud. See kasvatamine oli loodud viisil hea põllu ja põhja peale kukkunud, ja sest ep see tuli, et kilplased kõige annetega ja viisakate kommetega, iseäranis tarkusega, väga rohkesti välja olid ehitud. Jah, tohiks ütelda: et nad sellest näisid olevat üleliigselt täidetud, nõnda et sel puhul kõiges maailmas, mis nende ajal niisama lai ja suur oli kui praegu, teisi nendesarnaseid kuskil enam ei leitud. Sest tarka rahvast sigines nende ajal väga kasinasti ja mitte veel nii rohkesti kui meie päevil, kus enamasti igaüks ise tark tahaks olla, aga teistest veel targemaks peetud saada, pealegi kui mehike adrasahad hanesule vastu on vahetanud. —

Kilplaste kõrge mõistuse ja laia tarkuse au ja kiitus kõlasid rutusti kaugetest maadest läbi, ja tungis suurte isandate kõrvu, kuna niisugust kena küünalt kuskil vaka alla ei peideta, vaid nõnda seisma pannakse, et see hiilgavaid terasid ja valgust teistele näitaks. Nõnda sündis siis, et kilplaste hiilgav tarkusetäht kaugetelt maadelt, täna alamatelt, homme ülematelt isandatelt, ülehomme jälle linnadelt saadikuid karjakaupa sinna juhatas, kui kuskil kahevahel asjades head nõu tarvis läks. Leiti ka ikka, et kilplastelt toodud nõud iial tuluta ei jäänud, kui neid korrapärast täideti ja nende järele elati. See ülendas kilplaste kiitust kõrgemaks ja kasvatas kuulsa nime päev-päevalt laiemaks. Sagedasti anti neile au kõrval rohkeid kingitusi palgaks, nagu kulda, hõbedat, kalleid kive, pärleid ja muud kallist vara; sest tarkuse hind oli nende ajal kallim kui praegu, kus paraku alpisid välja valitakse ja kõrgeks peetakse, kuna meie tarkade pärast mitte palju koergi väravas ei lähe haukuma.

Noh, kilplastel oli selle poolest parem pidu; neil oli kõike küllalt, mis meie targad enamasti endale soovivad ja igatsevad; aga nemad ei pidanud kallitest annetest suuremat lugu, vaid arvasid, et tarkust vara ja rahaga ei või maksta, sest tarkus on kõigest varast palju ülem, nõnda kui lahke päikesepaiste kuuvalgest palju ülem on, ja kuu isegi päikese käest valgust peab laenama, et ta pimedal ööl läial taevalagedal teelt ei eksiks.

Tark on ülem loom siin ilmas,
Vara tühi tema silmas;
Leiab õnne, au ja nime,
Külvab valgust, kus on pime.
Hanesulg ja tindimärg
Teevad imet tema käes;
Aga kes kui kilpla-härg:
See ei kosu tindi väes.
Tahad õnne kirja-teelt:
Õpi, vennikene, k e e l t,
Et sul jutt kui magus mesi
Oskaks püüda inimesi.

Viimaks läks asi nii kaugele, et kõrged isandad, kes kilplasteta enam ei võinud elada, igaüks himustas alati üht kilplast oma kojas ja söömalaual pidada, nõnda et tark mees iga päev ja igas asjas oma nõuga abiks oleks, ja et igal tarvitusel tema peast tarkust otsegu vett kaevust võiks vinnata. Ses tükis tegid kõrged isandad väga targasti, sest mis võis neile kallimaks ehteks ja auks tulla kui tarkus, mis siin ajalikus elus inimesele kõige kallimaks varanduseks on. Tarkadega ümberkäimine teeb igaühele tulu, aga isandale sedamööda enam, mida kõrgem tema seisus on.

Nüüd toodi pea ühele, pea teisele kilplasele sõnumeid, mis neid kaugele maale kutsusid, sest nende ajal ei olnud veel nagu praegu sajad ühe ameti peale oma tarkust kaubale viinud, misläbi turud ootajatega täidetud on, kus need tükk aega kehvust peavad kannatama, enne kui leiva-kohta leiavad. — Natukese aja pärast nähti Kilplas, et meestest palju keegi enam koju ei jäänud, vaid kõik võõra teenistusse kodunt välja olid läinud, nõnda kui meie priimehed, kes kõik linna ja mõisasulasteks kipuvad, ja külapõllud ahtraks jätavad. —

Nõnda pidid häda sunnil Kilpla naised igas kohas meeste asemel seisma ja sedaviisi kõik meeste tööd talitama ja toimetama, nagu põlluharimist, lojuse pidamist ja muud, mis harilikult meeste talituseks seatud olid. Ehk küll asi esiotsa naistele vastumeelt ei olnud, sest nad lootsid seeläbi pükse oma jalga saada ja peaks seatud mehe selleks teha, mis üks pea esimese pookstaviga alustatud sõna nimetab. Siiski sündis sel korral Kilplas juba sedasama, mis tänapäeval nähakse: naiste töö ja kasu ei ulata iial selle vastu, mis mehed töötavad ja toimetavad. Aga see ei tee naistele mitte põlgust, vaid näitab selgesti, et selles peame vahet tegema, mis meeste ja naiste talituseks loodud on. Kõik mehed maailmas üheskoos ei võiks mitte ühtainukest lapsukest ilmale kanda, ehk siis nad peaksid lapse kustki munast välja hauduma, nagu see tark mees oli teinud, kes juustu peal istudes vasika lootis välja haududa; aga niisamuti läheks väga palju naisi tarvis, kui nad ühe tugeva linna vaenlase käest tahaksid ära võita.

Seni kui kilplaste naised meeste talitusi toimetasid, läks põldude harimine raisku ja viljavoos hakkas aasta-aastalt enam kahanema, sest et peremehe jalaastmeid, mis põldu peavad rammutama, enam tunda ei olnud. Lojused, keda peremehe silm peab kosutama ja nuumama, läksid lahjaks ja kõhetuks; kõik hooned, töö- ja majariistad seisid lohakil, või olid juba lagunemas, sest kuskil ei nähtud parandaja ja kohendaja peremehe kätt nende küljes liikumas. Aga mis kõige halvem lugu oli, — maja pere läks hukka, lapsed, sulased ja tüdrukud võtsid ülekätt, keegi ei tahtnud enam tööd teha ega sõna kuulda, vaid igamees pidas ennast ise peremeheks nende asemel, kes kodunt ära olid läinud. Kuis võis asjalugu sel kombel pikemalt edasi minna? Siin puudus kõik, mis üks vana tarksõna osava majapidamise kohta sedaviisi kiidab:

Peremehe sammu toob põllule rammu,
Peremehe silm karjale tulu,
Peremehe alaline kodune elu
Talutab hästi pererahva sammu.
Kuhu mitte peremees ise ei tule,
Ega seal suuremat kasu ei ole.

Kilplased, kes igaühele heal meelel oma tarkusega tuluks taht sid olla, ei mitte raha pärast, vaid üksnes kõiklikku (ühiskondlikku) õnne toimetades, leidsid seeläbi ise palju kahju, ega olnud neil paremat lugu kui sellel, kellest tarksõna ütleb:

Kes teiste tüli lahutab,
See endal' kahju mahutab.
Sest hüva teenistuse palk
On enamasti kuri malk.
See on, ma ütlen — kaval mees,
Kes pühib enda ukse ees,
Ja teiste rahva sitaga
Ei hakka sõrmi solkima.

(Järgneb)

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea
et teen igasuguseid raud- ja puuaedu
kruntide ümber.
B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

Impressionismist tänapäevani

Abel Lee ettekanne Tartu College'is

25. mail toimus Tartu College'is Tartu Instituudi järjekordne loenguõhtu kus kunstnik Abel Lee pidas ettekande „Kunsti areng impressionismist kuni tänapäevani". Ettekanne oli jätk eelmisele loengule. Seekord oli kuulajaid poolesaja ringis. Lisaks loengule oli korraldatud ka improviseeritud kunstinäitus, kus oli esitatud 30 raamimata tööd, fantaasiad teemal „Nägu".

A. Lee ettekande eesmärk oli anda ülevaatlikku ja loogilist arengupilti kujutavkunstist. Eelajalooline ajastu koopamaalidest tänapäevani. Nägime kuidas koopamaalidest (30.000 aastat tagasi) kuni impressionismini (19. sajandil) kunstistiilid kujunesid pikaajaliselt ning nende sisu ja väline karakter oli mõjutatud kas ajajärgu usust või filosoofiast.

Impressionismist peale algas teaduse, tehnika ja filosoofiate erakordne avardumine, mis andis suure tähtsuse inimesele kui individualistile, avardas ka vastavalt loomingulise individualismi võimalusi.

Nii ongi 19. sajandi keskelt alates kõigi loominguliste eneseväljenduse vormide, kaasaarvatud kujutavkunst, erisuunalised eneseväljenduse vormiotsingud andnud meile müriaadi kunstistiilidest ehk „ismidest".

Ning arvestades tänapäeva elektrooniliste avastuste ning uute materjalide loomisega ei olegi kunstilise eneseväljenduse arengu võimalustes lõppu näha.

Koopamaalid olid esimesed inimese loodud miljöö kujutused. Tänapäeval elame linnades täielikult kunstlikus inimese loodud miljöös. Me võibolla ei mõtle sellele, kuid kõik meid ümbritsev, mis ei ole taimestik ega muld, on inimese loodud ning suurem osa sellest on vajanud esteetilist tunnet ning kunstiliselt kujundavat maitset.

Impressionism oma originaalvormis ehitas teaduslikule avastusele,

et valgus koosnes värvidest ja et ka varjud, mis senini olid maalitud pruuni ja halliga, sisaldasid värvi.

Impressionism oli asjalik ja analüüsiv kuni pointillismi umbtänavani välja.

Uued otsingud, Fauve ja kubism *ehitasid ainult vormile* ja värvile erisuunaliselt. Fauve vormiotsingust sündis inimeste emotsioone ja tundeid kirjeldav ekspressionism ja kubism oma mehaanilises geomeetrilises olemuses sünnitas futurismi, mis on katse maalida liikumist ning aega tasapinnal. Siiani oli maal „kivistunud või seisatunud hetk." Futurism põhines inimese fantaasia läbi loodud vormidele, mis omakorda avas tee täiesti kunstlikule vormiloomingule nn. abstraktsetele vormidele.

Paneme tähele, et kogu kunstiloos koopamaalidest peale on areng olnud aina jagatav kahte suunda — reaalsele kirjeldavale ning mitte-objektiivsele ja abstratktsele.

Juba Altamira koopamaalides näeme koos loomade reaalsete illustreeringutega ka neljanurgelisi malelaua taolisi värvitud kujundusi;

nii see on jätkunud kuni tänapäevani.

Üks loomingu haru on reaal-objektiline, asjalik ning teine on inimese siseilma, tema tundeid ja meeleolusid kirjeldav abstraktne, saades nähtava vormi spontaanses, automatistlikus värvi ja vormi kompositsioonis. Abstraktne ekspressionism on tänapäeva üks kontroversiaalsemaid stiilisid. Kuid ka see marsib juba vanamoelisena loomingu ajalukku nagu kõik ta eelkäijad on läinud.

Tänapäev on suure segaduse aeg, tehnika, teadus, filosoofiad, uskumised ja üle kõige globaalne osasaamine maailma sündmusist on takistanud maailmavaatelise filosoofia tekkimist. Sellele killustunud inimkonna meeleolule reageerib ka kunst tänapäeval ning meil ei ole momendil mingit jõulist uut suunda.

Areng läheb aga edasi ning uued loomingusuunad saavad siiski meile avanema, sest üks on kindel — kunstnikud on ausalt oma miljööle reageerivad instrumendid ning uued üllatused on ootamas ees, uute materjalide ja tehnikate rakendamise läbi.

Ettekannet täiendati hulgaliselt valguspiltidega.

Osa kuninglikust Garden Court'ist, kus toimub Lääneranniku Eesti Päevade juubeliball reedel, 1. juulil.

Kiusab mõtlema

Uno Plank'i jutluskogu „Elu pärast elu" 1982

Ei saagi kõik 38 jutlust 160 trükilehekülje läbi lugeda, kui juba imbuvad küsimused ja panevad mõtlema. See välimuselt kaunis köide, mõnus kaasa võtta reisile oma paraja mahuga, kisub pärima ja juurdlema. See on intellektuaalne raamat. Ei ta põleta tundeid ega piitsuta tahet, aga mõte hakkab lugedes kohe tiksuma.

Autor ise on intellektuaalse eruditsiooniga, otsib ise vastuseid ja tahab neid teistele seletada. Üldiselt teeb ta seda hästi. Mõned tema jutlused nagu „Mida tähendab olla kristlane", „Katsuge vaimud läbi" ja „Milleks elada?", et mainida ainult mõnda, on hea loogikaga õpetusliku jutluse ilusaks eeskujuks.

Uno Plank on avaldanud varem trükis 3 jutlustekogu. Need kõik olid rahuliikud ja juhatavad sõnumid. Neljas aga kiusab juba pealkirjaga, sest „Elu pärast elu" ei ütle selgelt, mida autor pakub. Pead lugema, siis alles mõistad, et jutt on elust pärast ajaliku elu lõppu või pärast surma. Selliseid pealkirju pannakse, et tõsta huvi. Raymond A. Moody jr., psühhiaater, kirjutas inglise keeles „Life after life", mis kujunes suure levikuga teoseks. Uno Plank ei ole seda lugenud, muidu oleks jälgi sealt ta jutlustes. Küll aga mainib ta ühes oma jutluses sellenimelist televisioonisaadet. Ega see pole paha, et eesti autor tuleb samale lipukirjale kui teise rahva kirjanik, seda on ka varem juhtunud. Näitab ainult, et sisu on tulipunktis.

Plank otsib siiralt vastust küsimusele, kas on elu pärast surma. Ja ta vastus on piiblist võetud selge ja kõlav „ja". 80 eluaastaga kogenud pastor, kes seisnud lugematuid kordi surijate juures ja haua äärel, viskub kogu oma elukogemusega selle „ja" seljataha. Ta kutsub omale abilisi veel mitmest teaduse vallast ja kirjanike perest, kes sama öelnud. Eriti J. W. Goethe.

Autor paiskab üles julgeid küsimusi ja inimhinge kahtlusi ja püüab neile vastata. Jõuab aga väga targalt alati tagasi piibli juurde ja lausub koos Martin Luther'iga, et „mida Jumal sulle ei ütle, seda polegi tarvis teada, see pole sulle kasulik ega hea". Ta jätab elu suure müsteeriumi püsima ja lausub usuga: „Issanda Jeesuse ülestõusmine on kõik, mida vajame". See on tõde, mida ka need ei suuda muuta, kes selle kallal nakitsevad. Fakt püsib, et Jeesus tõusis surnuist ellu. Sama õiguse annab ta oma järgijaile.

Elu pärast surma on väga aktuaalne küsimus tänapäeva inimesele. Ta algas selle sajandi algul kui Sigmund Freud'i kaaslane Carl Jung südamerabandusesse suri, kuid süsti toimel uuesti ellu äratati. Maailmakuulus psühhiaater jutustas ise, mida ta nägi ja tundis, kui oli lahkunud ajalikust elust.

Kuulsaimaks arstiteadlaseks elusurma küsimusis aga tõusis E. Kübler-Ross. Tema raamat „On death and dying" on levinud 19 väljaande kaudu miljonites eksemplarides. See teadlane lausub: „Minu kõnelused sadade inimestega, kes on surmast läbi tulnud, on mind veennud ilma raasugi kõhklemata, et elu pärast surma on olemas".

Eelöeldu pole midagi muud, kui et ilmakuulus arst-teadlane tõendab Jeesuse sõnu ja tema tegu. Seda kordab ja rõhutab Uno Plank. Ta ei tea anda kahtlejale kõiki vastuseid, aga ta on hea abimees igale otsijale. Selgitagu kuuldud jutuajamine Tartu-Jõgeva vahelises rongis mu üliõpilasaastaist seda. Kaks kooliõpetajat selgitavad talumehele, et peale surma ei ole enam midagi. On lõpp ja asi vask. Talumees pärib, et kas põrgut siis ei olegi? Vastatakse et muidugi ei ole, ainult rumalad usuvad seda. Mees mõtleb pisut ja vastab siis: „Aga see teie arvamine pole mingi tagatis, et teie ise sinna ei lähe".

Plank'i ilus ja sisukas raamat ilmus tänuks Jumalale ta enese ja lahkunud abikaasa südamesoovil tasuta jagamiseks kogudustes igavese elu otsijaile. Meie kirik on tänulik neile selle ohvri ja misjoni eest. Soovime, et koguduste õpetajad jagaksid raamatu usus kindlust püüdjaile. Kahju oleks teda asjata seisma jätta dialektilise ateismi punases udus tuikujaile.

Toogu väärt raamat palju õnnistust eestlaste keskele, aga oleks soovitav, et me pakendi ja postikulud tasume autorile, suurejoonelisele kinkijale.

Karl Raudsepp

Toimetusele saadetud kirjandus

VALGUS nr. 1 — 1983. Evengeelses ajakirjas on avaldatud toimetaja saatesõnad, M. Vühneri tõlge „Lukustatud uks", H. M-a „Alga uuesti", H. Viikholmi „Uno Laane mälestuseks", A. Lauri „Elu tõsidus", Salme Kahu luuletus „Uue aasta lävel", T. Sjöbergi „Isiklik hingede võitmine", D. Prince'i „Võit kiituslaulu läbi", mõttekilde ja „Kuidas surid apostlid" Neist Jakoobus, Johannese vend, sai Heroodese käsul mõõgaga tapetud; Matteus tapeti mõõgaga Egiptuses: Markust lohistati läbi Aleksandria linna tänavate, kuni ta viimaks suri; Luukas poodi Kreekas õlipuusse; Johannes suri loomulikku surma, kuid ta pidi palju kannatama: Roomas visati teda keeva õli katlasse, kuid ta pääses siiski sealt eluga; Ta suri Väike-Aasias, Efesoses väga kõrges eas; Jakoobus, Issanda vend, kes on ka Jakoobuse kirja autor, suri a. 62—66 vahel märtrisurma; Eusebius kirjutab temast, et teda tõugati maha pühakoja harjalt, visati seejärel kividega ning tapeti viimaks kangiloõgiga pähe; Filipus poodi võlla Hierapolise linnas Früügias; Bartolomeust, keda hüüti ka Naatanaeliks, nüüliti elusalt kurja kuninga käsul; Andreas, Siimon Peetruse vend, seoti risti külge. Selles asendis kuulutas ta Kristust inimestele, kuni ta viimaks jõuetuses suri. Toomas torgati läbi piigiga Coromandelis Ida-Indias; Juudas, Issanda vend, lasti surnuks noolega; Barnabas visati kividega surnuks juutide poolt Salonikis; Mattiast visati kividega ning tal raiuti pea otsast: Pauluse pea raiuti otsast ära keisri Neero käsul Roomas! Peetrus löödi Roomas risti. Ta pidas seda liiga suureks auks, et saada risti löödud samal viisil nagu tema Issand, ning palus sellepärast, et teda lüüakse risti pea alaspidi.

Pedro Krusten KINGITUS. Lühilood. EKK, Lund 1982. Kaugelt rohkem kui üle pooles sajas loos manab üle 85-e aasta künnise jõudnud autor meie silme ette maailma säravana ning huvitavana. Lühizhanr on üks neid kirjandusliike, milles tundub elukogenud meistrikätt.

VALGED PÕLLUD nr. 85 — märts 1983. Toronto Eesti Baptisti Koguduse Misjonitoimkonna väljaandes on avaldatud Maire Polasheki luuletus „Aegade kalju", H. Elleri „Elu ülim reaalsus", E. Sirotkini memuaaride järg „Sihi poole", „Võidutsev usk", D. Richardsoni „Rahulaps", misjonikirju Lõuna-Aafrikast, Paapua Uus-Gineast, Pan-Ameerika evangeelselt misjonilt, Kaliforniast, Rootsist, Indiast, Tshiilist, Austraaliast, Egiptusest ja Kesk-Idast, Ugandast ja mujalt. Lõpuks loetelu misjonipõllu vajadusist.

LEMBITU PAKASE-KIRI tüdrukutele ja poistele nr. 2 1983 annab esiküljel slaavi tähtedega pealkirja „Eesti keel vene tähtedega" ja käsitleb keele kaotamise probleemi. Andres Kasekamp kirjutab „Igal nimel on tähendus" ja seletab populaarsemate eesnimede tähendust. Käsitletakse surnupealuu ja kontide embleemi, mis leidus mereröövlite lipul aga ka surmapõlgavate sõjaväeüksuste (Eestis — Kuperjanovi partisanide) märkidel. Üks lehekülg on mõistatusi ja lahendusi Andres Looritsalt.

Karbonaad on alati maitsev

ÕUNTEGA TAIDETUD KARBONAADID

6 karbonaaditükki (paksemad), 1 tass saiakuupe, ¼ tl sibulasoola, ¼ tl aedliivateed (thyme), 1 tass kuubistatud õunu (väiksed kuubid), ½ tassi rosinaid, 2 spl võid, pipart, ¼ tassi õunamahla.

Terava noaga lõikame igasse karbonaadi tasku. Segame saiakuubid maitseainete ja õunakuupidega. Võime lisada veidi piima, et täide paremini koos püsiks. Täidame seguga karbonaadid. Pruunistame rasvaines karbonaadid mõlemalt poolt helepruuniks. Valame rasvaine pannilt. Riputame lihalõigud pipraga, lisame õunamahla ja varustame keedunõu kaanega. Hautame tasasel tulel kuni liha on pehme, umbes 45 minutit. Maitseb hästi jõhvikasalatiga.

JÕHVIKASALAT

Peenendajas purustame ühe kooritud õuna (seemnekojad eemaldatud), lisades ¼ sidrunit (koor alles jätta, ainult seemned eemaldada). Lisame segu 1-purgi jõhvikakastele. Laseme enne lauale andmist jahedas seista.

KARBONAAD KAPSAGA

6 karbonaaditükki, 2 spl vett, ¼ tassi äädikat, 1 spl jahu, 1 spl suhkrut, 1 spl valmis sinepit, 1 tl soola, 2 tl Worcestershire kastet, ½ tl selleri seemneid, 5 tassi kapsaribasid, 1 tass jämedalt riivitud porgandit, ½ tassi hakitud sibulat, ½ tassi kuubistatud rohelist pipart.

Karbonaaditükkidelt eemaldame rasva. Kuubistame rasva ja praeme pannil kuni saame umbes 2 spl rasva. Eemaldame tükid ja saadud rasvas pruunistame karbonaadid. Riputame siis soola ja pipraga. Lisame 2 spl vett ja katame panni kaanega. Hautame 20 minutit. Eemaldame siis karbonaaditükid. Segame siis ¼ tassi vett äädika, jahu, sinepi, soola, Worcestershire kastme ja selleri seemnetega. Segame selle segu pannileemesse. Lisame aedviljad ja keedame kuni jahu on paisunud ja kaste paks. Asetame karbonaaditükid aedviljade peale ja hautame veel kaane all 5 minutit.

MAGUS-HAPUD KARBONAADITÜKID

4 karbonaaditükki, soola, pipart, ¾ tassi pruuni suhkrut, 2 spl valmissinepit, 4 sidruniviilu.

Asetame karbonaadid üksteise kõrvale vormi. Riputame soola ja pipraga. Segame suhkru ja sinepi. Määrime seguga lihatükid. Paneme igale peale sidruniviilu. Järelejäänud sidruniotstest surume mahla vormi ja lisame vett umbes ¼ tolli vormi kõrgusest. Küpsetame ahjus 350 F juures umbes 1 tund. Anname lauale keedetud kartulite ja mõne rohelise aedviljaga.

KARBONAADID APELSINIVAABAGA

4 karbonaaditükki, soola, pipart, ½ tassi apelsinimahla, 2 spl pruuni suhkrut, 2 spl apelsinimarmelaadi, 1 spl äädikat.

Eemaldame rasva lihatükkidelt. Kuubistame rasva ja praeme pannil kuni saame umbes 1 spl rasva. Eemaldame siis tükikesed ja praeme rasvas karbonaaditükid mõlemalt poolt pruuniks. Nõrutame panniloleva rasva. Riputame lihalõigud soola ja pipraga. Segame kõik ülejäänud ained, mis retseptis antud ja valame segu üle karbonaaditükkide. Katame panni kaanega ja hautame umbes 45 minutit — kuni liha pehme. Eemaldame lihalõigud pannilt. Laseme kastmel keema tõusta ja valame siis kastme üle karbonaaditükkide.

KARBONAADID ROHELISE SIBULA JA HAPUKOOREGA

4 paksemat karbonaaditükki, 2 spl õli, ½ tassi vett, ½ tassi viiludeks lõigatud rohelist sibulat (roheline ja valge osa), ½ tassi hapukoort, soola ja pipart.

Pruunistame õlis karbonaaditükid mõlemilt poolt helepruuniks. Nõrutame rasva pannilt, lisame vee ja hautame kanne all umbes 45 minutit. Eemaldame siis karbonaaditükid. Leemele lisame rohelise sibula ja keedame umbes 5 minutit — kuni järele on jäänud umbes ½ tassi leent. Lisame segades hapukoore ja kuumutame ainult. Lisame soola ja pipra vastavalt mitsele. Valame kastme üle karbonaaditükkide ja anname lauale.

KARBONAADID APRIKOOSIDEGA

½ tassi keeva vett, 12 kuivatatud aprikoosipoolt, 6 karbonaaditükki, 1 tl soola, pipart, ¼ tl liivateed (thyme), ¼ tassi vahtrasiirupit.

Valame keeva vee üle aprikoosipoolte. Laseme toatemperatuuris jahtuda. Nõrutame siis, säilitades leotusvee.

Eemaldame rasva karbonaaditükkidelt. Kuubistame rasva ja praeme pannil kuni saame umbes 1 spl rasva. Eemaldame siis tükikesed. Pruunistame rasvas karbonaaditükid mõlemalt poolt pruuniks. Segame maitseained siirupi ja leotusleemega. Asetame aprikoosid karbonaaditükkide peale, valame leeme üle. Katame panni kaanega ja hautame umbes 45 minutit, kuni liha on küps. Kui leem liiga siirupiseks ja paksuks muutub, võime lisada vett. Kuumutame mõni minut kaaneta enne lauale andmist. Kastme valame üle karbonaaditükkide.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

Vaipade ja mööbli keemiline puhastus
„Stainguard" hinna sees
Söögituba, elutuba ja koridor
$59.95
Pensionäride kortereile hinnaalandus. Samuti akende pesemine.
Peeter Valing
Tel. 690-4961

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
Toimetaja H. Oja kodune
tel. 481-5316
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
kuulutuste küljel $4.25
üks toll ühel veerul
esiküljel ..... $5.—
tekstis $4.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Loodus kutsub

133 piltilusat mänguväljakut
teile külastamiseks ja avastamiseks.
Ontario Provincial Parks
Ministry of Natural Resources
Ontario
Alan Pope, Minister
William Davis, Premier
Lähemaks informatsiooniks helistage
965-4008

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 14. juunil 1983 — Tuesday, June 14, 1983

TORONTO LINN

Tähtis teadaanne Toronto linna kinnisvaramaksu maksjaile

Nüüd peaksid kõik juba olema saanud 1983. a. lõpliku kinnisvaramaksu arve. Kui te pole seda veel saanud, siis helistage 947-7115 või kirjutage: Tax Collector, City Hall, Toronto M5H 2M2 või külastage — Information Counter, Main Floor, City Hall — niipea kui võimalik.

Pidage meeles, isegi kui te pole saanud arvet, olete ikkagi vastutav, et kinnisvaramaks oleks tasutud. 1983. a. nelja viimase osa tähtpäevad on: 15. juuni, 15. juuli, 15. august ja 15. september.

Võite tasuda oma kinnisvaramaksu raekojas (City Hall) esmaspäevast reedeni kell 8.30 e.l.—4.30 p.l. või igas Metropolitan Toronto pangas või saata postiga otse City Hall'i. Kirjutage tshekile: „The Treasurer City of Toronto".

Pidage meeles, et maksate kohe; teie kinnisvaramakse kasutatakse mitmesugusteks teenindamisteks ja hõlbustusteks, et Toronto oleks hea asukoht elamiseks ja töötamiseks. Siia kuuluvad algkoolid, keskkoolid; linna teenindamised nagu tuletõrje, jäätmete äravedu, lume rookimine, pargid, lõbustusalad, teede ehitamine ja korrashoid. Linna teenindamiste hulka kuuluvad ka politseiline kaitse, sotsiaalala, laste heaolu ja ambulants.

G. H. Clarke
City Treasurer.

XVI LÄÄNERANNIKU EESTI PÄEVADE PÄÄSMETE TELLIMISLEHT

NIMI: .....

AADRESS: .....

.....

Üritus	Täiskav. Hind	Täiskav. Arv	Noored Hind	Noored Arv	Kokku
Juubeliball* **	$40.00		—	—	
Rahvapidu* ** ***	$25.00		$15.00		
Sõduriõhtu* **	$25.00		—	—	
Noorte laevasõit/Disco*	$15.00		—	—	
Eesti Teater Kanadas „Leegitsev Süda"	$12.00		$8.00		
Maripuu Teater „Ancestral Voices"	$10.00		$8.00		
Maripuu Teater „Esivanemate Hääled"	$10.00		$8.00		
Laulupidu	$6.00		$4.00		
Lastepidu	$4.00		vaba		
Vaimulik Kontsert	$6.00		$4.00		
Klassikaline Kontsert	$6.00		$4.00		
Noorte Kontsert	$8.00		$6.00		
Kalev Estienne	$6.00		$4.00		
Kanada Noortaidurid	$7.00		$5.00		
			Kõik kokku:		

* Ainult ettetellimisel enne 16. juunit 1983
** Koos õhtusöögiga
*** Noorte hind lastele alla 12. a.
Muidu noorte hind kuni 18. a.

Tellimised saata: EOLL, 6231 California St. San Fancisco, Ca 94121, USA

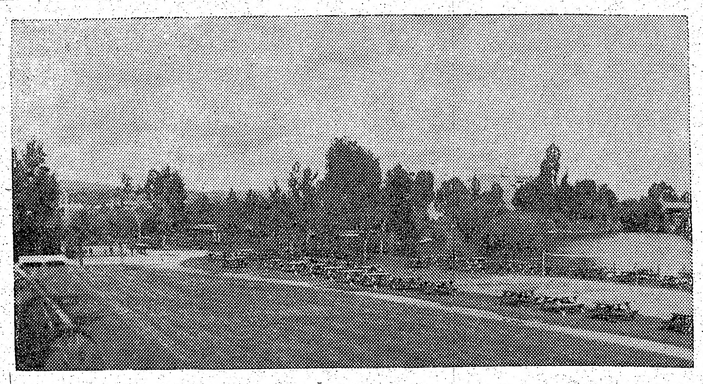

Marina World Lagoon Picnic Area asub poolsaarel. Sinna pääseb ainult valguspeo piletiga mööda kitsast jalutusteed, milline 2. juulil on palistatud sini-must-valgete lippudega ja kannab nimetust ESTONIAN AVENUE. Rahvapeo väljakul on 2000 kohta laudades istumiseks.

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St., Toronto, Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128, kirikus 923-5172

Pühap., 19. juunil kell 11 homm. Usuteaduse Instituudi lõpp-jumalateenistus. Jutlustab prof. dr. A. Võõbus ja teenivad instituudi õppejõud ja õpilased.

Pühapäeval, 26. juunil kell 12 päeval koguduse väljasõit perekond Sääsk'i tallu.

Kelledel puuduvad sõiduvõimalused, kui ka need, kellel oleks ruumi autos kaasasõitjatele pakkuda, palume helistada: hr. Hjalmar Kuld, tel. 889-7689. Palume jälgida teejuhist, mis ilmub ajalehes.

Pühapäeval, 3. juulil pika nädalalõpu tõttu jumalateenistust ei ole.

Pühap., 10. juulil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kiriku kantseleis teisipäeviti 5—7 õ., neljapäeviti 2—8 ja pärast igat jumalateenistust.

EELK PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kirikus 483-5847
Organist dr. Roman Toi

SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED pühapäeval, 19. juunil Westminster kalmistul kell 12 päeval, York kalmistul kell 2 p.l. ja Mount Pleasant kalmistul kell 4 p.l. Teenivad õp. A. Taul ja õp. kand. E. Heinsoo. Kõik jumalateenistused toimuvad eestlaste osas.

Pühap., 26. juunil JUMALATEENISTUS kell 11 homm. VÕIDUPÜHA. Esineb puhkpillide ansambel. 1983. a. leerilaste õnnistamise pildid on valmis. Palun andke tellimised sisse juunikuu jooksul. Pildid on kiriku kantseleis.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, kell 9.30 hommikul. Pühapäevakool.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6-ni, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeval 9.30—12.30 kirikus, neljap., 6—8 kirikus ja igal pühapäeval pärast jumalateenistust.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 19. juunil kell 1.30.

Suvekuudel — juulis ja augustis on jumalateenistused muudel kella-aegadel — juulis pühapäeval, 10. ja 24. juulil kell 5 p.l.

Õpetaja kasutab vahepealset aega puhkuseks, kuid on vajaduse korral kättesaadav telefoniga 1-519-371-0068.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

Sündmuste kalender

5.—19. juunini Wycliffe College'is EELK Usuteaduse Instituudi 6. õppeaasta loengute periood.

Teisipäeval, 14. juunil kell 7.30 õ. St. Paul's katedraalis küüditamiste mälestusteenistus.

Reedel, 17.—laup. 25. juunini Karavan Tallinna Paviljonis Eesti Majas.

Avatud: esmasp. reedeni kell 6 õ.—1 öösel, laup. ja pühap. kell 1 p.—1 öösel.

Laupäeval, 18. juunil algusega kell 1 p. Mäeotsal, Missionis Vancouveri Eesti Seltsi korraldatud jaanipäeva-pidustused.

Laupäeval, 2. juulil Seedrioru Suvihari '83 pidustused.

wintario

9. juunil peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 876955, $10.000 võitsid piletid nr-d 794394 ja 403562, $1000 — 50338, $100 — 3425, $10—451, $50 segijärjekorras numbrid 379064 ja tasuta piletiraamatu numbrid 24. Müstilise preemiavõidu, televisiooniaparaadi, võitsid numbrid 51588.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Immanueli kirik,
21 Swanwick Ave.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Laupäeval, 18. juunil kell 4 p.l. VABAÕHU - JUMALATEENISTUS Royal Beach'is Hõbe talus. Kõneleb Allan Laur, duett Ingrid ja Evert Söderholm.

Pühapäeval, 19. juunil kell 11.15 homm. ühine JUMALATEENISTUS presbüteri kogudusega seoses pastor David Vincenti lahkumisega koguduse tööst. Koosviibimine kohvilaudades.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS, osalevad Silvia ja Toomas Rüdmik enne piiblikooli asumist. Kõneleb Helmut Rüdmik, isadepäeva puhul laulab „isadekoor".

(Buss Eesti Kodust kell 2.30 p.l.).

Kell 6.15 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS, kõneleb Tooma Rüdmik.

Kolmapäeval, 22. juunil kell 7 õ. PALVEÕHTU.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Laup., 18. juunil kell 4 p.l. vabaõhu jumalateenistus Gilfordis, perekond Alle kodus. K. Raid ning perekond jt.

Pühap., 19. juunil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. K. Raid, solist Marika Wilbiks. Kell 6 õ. segakoori KEVADKONTSERT, juhatab Charles Kipper, kõneleb Egiptuse misjonär Lawra Steele.

TORONTO EESTI SEITSMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS
804 Broadview Avenue
(ailmaaraudteejaama vastas Eesti Maja poole). Abijutlustaja telefon 626-3417.

Laup., 18. juunil kell 9.30 hommikul piibli uurimus ainel: VÕITJAD USUS". Kõigil võimalus mõtteid avaldada. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Olev Tralla „PROTESTANTISMI ALUSSAMBAD". Kõik tere tulemast!

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühap., 19. juunil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb A. Ehasoo. Tunnistused.

Massimeediumid otsustasid Vietnami sõja

Endine Lõuna-Vienami peaminister Cao Ky on pidanud Tokios ajakirjanikele ettekande, milles ta ajab siiü Vietnami sõja kaotuse eest massimeediumide ja ajakirjanike peale.

Peasüü oli massimeediumide ühekülgne ja vildakas raporteerimine sõjasündmustest. Ühtki sõda pole ajakirjanikel varem olnud võimalik nii täpselt jälgida kui seda — aga ainult ühelt poolt. Põhja poole ei pääsenud ükski erapooletu ajakirjanik. See tekitas sõjaraportide inflatsiooni.

Toimetused õhutasid ajakirjanikke saatma ikka ägedamaid ja verisemaid sõnumeid.

Miini otsa läinud USA sõdur andis parema uudise kui laste olukord Saigonis kommunistide raketirünnaku ajal.

Song My mõrvast tehti maailmauudis, aga massimõrv Hues, kus vietkonglased mõrvasid tuhandeid, jäi märkamata.

Sel viisil loodi vildakas opinioon üle kogu maailma. Massimeediumidel õnnestus demoraliseerida terve rahvas. Vastaspool maaliti võitmatuks ja võimsaks, Lõuna-Vietnami valitsus oli korrumpeerunud ja saamatu.

Lõpuks ei suutnud ei Lõuna-Vietnam ega USA sellele opinioonisurvele vastu panna.

USA tõmbas end tagasi ja massimeediumid olid sõja võitnud.

Sellest on õpetust võetud. Falklandi sõja ajal ei lastud enam ajakirjanikke nii lähedale. Sõjavägi peab saama sõdimiseks rahu.

EPL

Võidupüha Lättemäel

Laupäeval, 18. juunil toimub Montreali eestlaste suvekodude maa-alal Lättemäel Võidupüha tähistamine. Kell 1 on lipu heiskamine, kell 5 p.l. Võidupüha aktus, kus kõnelejaks on kapten Pearu Nõmmik.

Jaanipäevast ja Eestist

CHIN (Toronto) raadiojaama — FM 100.7 ja AM 1540 pühapäeva, 19. juuni saates antakse kella 12.00 ja 12.30 vahel eelinformatsiooni saatele, mis toimub sama raadiojaama kaudu **PÜHAPÄEVAL, 26. juunil kella 12.00 ja 12.30 vahel** — intervjuu Toronto Eesti Meeskoori liikmetega ja laulu meeskoorilt. Saate nimi: Canadian Spectrum, sector: Focus.

KAI KÄÄRID

MAALID MUUGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.

390 Princess Ave., Willowdale

N. Liidu saadik kutsuti Ottawast

OTTAWA — Ootamatult kutsuti Ottawast ära N. Liidu ambassadöör Alexander Jakolev, kes on kümme aastat olnud sel kohal Kanadas. Tema asendajat pole esialgul nimetatud.

Ärakutsumine tehti teatavaks just aasta hiljem kui Jakolev sai diplomaatliku korpuse dekaaniks. Üllatunud kolleegid ütlesid, et N. Liit tavaliselt hindab kõrgelt neid diplomaate, kes selle prestiižhika positsiooni on saanud. Olles seenior välisdiplomaat Ottawas 59-aastane Jakolev oli kutsutud tavaliselt rohkem sotsiaalseile sündmusile. Vaatlejad olid uskunud, et Jakolev jäetakse Kanadasse Brezhnevi surma järel kontinuiteedi pärast.

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

C. OTTWAY HERBALIST

Ravitaimed, tervislikud toiduained, vitamiinid ja mineraalid. Nõuanne ja sõbralik teenindamine eesti rohuteadlase poolt.

300 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N6 — Tel. 463-5125

Hillside Bakery and Delicatessen

2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen

Värsked saadused iga päev — Kõik delikatessid saate meilt

Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. Esmasp. suletud.

Ilmus kordustrükis T. E. S. Täienduskoolide XVII väljaandena huvitav laste- ja noorsoojutt

M. SILLAOTSA

TRIPS, TRAPS, TRULL

Saadaval postiteel: L. Marley, 9 Parravano Court, Willowdale, Ont. M2R 3S8 või „Vaba Eestlase" talitusest.

HIND $4.00 — postiteel $4.75